

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Paytaxtda sökhasök
başlayır - ev almaq
istəyənlərin
nəzərinə!
yazısı səh.15-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 18 fevral 2025-ci il Çərşənbə axşamı № 30 (8640) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Azərbaycandan Azərbaycana keçid
an məsələsi - dəhlizin astanasında

İrəvanda
Zəngəzur təlaşi
səngimir - səbəb

yazısı səh.6-da

Sülh müqaviləsi gələn ilə
qalır? - İrəvanın hiyləsi

yazısı səh.5-də

Bakı-Vaşinqton
əlaqələrindəki soyuqluğa
"keçmiş olsun" deyəkmi?

yazısı səh.9-da

Ermənistan dərsliklərdən
"artsax"ı çıxarır - blef, yoxsa...

yazısı səh.12-də

Paşinyan yeni vasitəçi
axtarışında - 3 dövlətə
ard-arda səfərin sirri

yazısı səh.7-də

Naxçıvanda sabiq məmurun
toyuqları da əlindən alınıb

yazısı səh.10-da

Köçəryan "xortladı" və
Qarabağdan danışdı

yazısı səh.7-də

Azərbaycanda kimlərə 2600 manat
müavinət veriləcək?

yazısı səh.2-də

Azərbaycanın daxili
borclanmasında dəyişiklik

yazısı səh.11-də

Bahalı ekzotik meyvələr -
satıcı tərəfləyir, həkim isə
xəbərdarlıq edir

yazısı səh.14-də

Ukrayna masası:
ləyaqətli sülh, yoxsa....

yazısı səh.13-də

AZƏRBAYCANA HİBRİD TƏHLÜKƏ - RUSİYA BUNA GETSƏ...

Moskvanın "yumşaq qarın altısı" sayılan Cənubi Qafqaza qayıdış riski qalır; Bakının post-Ukrayna dönəmi üçün "B" planında nə var?

yazısı səh.9-da

ÜST-dən bu içkilərlə bağlı SOS! - Üzərində "xərçəng" yazılacaq

Azərbaycan da qoşula bilər; tanınmış
həkim: "Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı
həyəcan təbili çalırsa..."

yazısı səh.15-də

İlyas
İsmayılov
vəfat etdi

yazısı səh.3-də

Məsud Pezeşkian

Təbrizli
prezidentə
Quzeydə bəslənən
ümidlər - Bakıdan
reaksiya

yazısı səh.4-də

Aydın Mirzəzadə

Deputat:
"Binokl
diplomatiyası"nın
tək məqsədi
budur ki..."

yazısı səh.8-də

Prezident Vyetnamla memorandumunu təsdiqlədi

“Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi ilə Vyetnam Baş Statistika İdarəsi arasında statistika sahəsində əməkdaşlıq haqqında Anlaşma Memorandumu” təsdiq edilib. “Yeni Müsavat” xəbər verir ki, bu, Prezident İlham Əliyevin müvafiq fərmanında yer alıb. Anlaşma Memorandumu qüvvəyə mindikdən sonra Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi onun müddəalarının həyata keçirilməsini təmin etməli, Xarici İşlər Nazirliyi Anlaşma Memorandumunun qüvvəyə minməsi üçün zəruri olan dövlətdaxili prosedurların yerinə yetirildiyi barədə Vyetnam Sosialist Respublikası Hökumətinə bildiriş göndərməlidir.

Azər Qasimov vəzifəsindən azad edildi

Azər Məhəmməd oğlu Qasimov Azərbaycan Respublikası Prezidentinin mətbuat katibi vəzifəsindən azad olunub. Bununla bağlı Prezident İlham Əliyev sərəncam imzalayıb.

Beyləqanda 37 yaşlı kişi özünü güllələyib

Beyləqanda odlu silahdan atəş açaraq intihar edən şəxs barədə bəzi təfərrüatlar məlum olub. Məlumatla görə, M.Bayramov Bakı şəhərində yaşayırmış. O, Beyləqana qardaşının evinə qonaq gəlirmiş. Ailəli olub, iki övladı var. Qeyd edək ki, rayon sakini, 1988-ci il təvəllüdlü Murad Bayramov odlu silahdan atəş açaraq özünü öldürüb.

Həcc ziyarətinə kvota azaldılıb

Kvota dolana qədər Həcc ziyarəti üçün sənəd qəbulu davam edəcək. Bunu QMİ Xarici Əlaqələr şöbəsinin müdiri, Həcc elektron sistem rəhbəri Vüsal Cahangiri APA-ya açıqlamasında deyib. O bildirib ki, kvotanın sayı dəqiq təyin edilməyib: “Keçən ilə nəzərən bu il kvota az nəzərdə tutulub. Ona görə vətəndaşlardan xahiş edirik ki, gecikməsinlər. Artıq kvotanın təxminən yarısından çoxu dolub”.

Azərbaycanda bu şəxslərə 2600 manat müavinət veriləcək

Milli Məclisin fevralın 14-də keçirilən plenar iclasında “Validənlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında” Qanuna təklif edilən dəyişiklik müzakirəyə çıxarılıb. Dəyişikliyə əsasən, valideynlərini itirən uşaqlara birdəfəlik pul vəsaitinin konkret məbləğdə ödənilməsi nəzərdə tutulur. Qanuna dəyişikliyi şərh edən Milli Məclisin Sosial qanunvericilik şöbəsinin müdiri Adil Vəliyev İqtisadiyyat.az-a bildirib ki, “Validənlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında” AR Qanununun 5-ci maddəsinin 6-cı abzasına əsasən, valideynlərini itirmiş, valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqlar, habelə onların arasından olan şəxslər ümumi təhsil, peşə və orta ixtisas təhsili, ali təhsil müəssisələrini bitirdikləri zaman müvafiq icra hakimiyyəti orqanının təsdiq etdiyi qaydada mövsümi paltar və ayaqqabı, habelə respublika üzrə orta əmək haqqının 2 misindən az olmamaqla birdəfəlik pul vəsaiti ilə təmin olunurlar:

“Qanundan göründüyü kimi, birdəfəlik pul vəsaitinin ödənilməsi zamanı respublika üzrə orta əmək haqqının hansı dövr üçün hesablanması qeyd edilməyib. Məlum olduğu kimi, orta əmək haqqı aylar və illər üzrə dəyişir. Eyni zamanda bu kateqoriyalardan olan şəxslərə verilən birdəfəlik pul vəsaiti onun təsis olduğu tarixdən indiyədək həmin şəxslərin təhsil müəssisəsini bitirdiyi ildən əvvəlki il üzrə ölkə üzrə orta əmək haqqının iki misli məbləğində təyin edilərək ödənilir və dövlət büdcəsindən bu məqsəd üçün məhz həmin məbləğ əsas götürülərək vəsait ayrılır. Belə ki, bir neçə il əvvəl təhsil müəssisəsini bitirən bu kateqoriyadan olan şəxslər birdəfəlik pul vəsaitinin alınması üçün müraciət etdikdə, onlara həmin dövr üçün müəyyən edilmiş respublika üzrə orta əmək haqqının iki misli məbləğində ödəniş həyata keçirilir. Həmin ödənişin məbləği təhsil müəssisəsinə daha sonra bitirən bu kateqoriyadan olan şəxslərin aldığı birdəfəlik pul vəsaitindən az olur. Həm təhsil müəssisəsini müxtəlif dövrlərdə bitirən bu kateqoriyadan olan şəxslərin aldığı birdəfəlik pul vəsaitinin məbləğlərinin fərqli olduğundan, həm qanunda orta əmək haqqının hansı dövr üçün hesablanması qeyri-müəyyən ol-

duğundan, bu hallar vətəndaşların narazılığına səbəb olur”.

O əlavə edib ki, bundan əlavə, dövlət tərəfindən ayrı-ayrı kateqoriya şəxslərə sosial yardım göstərilməsi məqsədilə onlara ödənilən aylıq və ya birdəfəlik müavinətlərin məbləği əsasən Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin müvafiq aktları ilə konkret məbləğdə müəyyən edilir:

“Qeyd olunanlara əsasən, daha effektiv sosial təminat prinsipinin tətbiqi, qanunvericilikdə qeyri-müəyyənliyin aradan qaldırılması, birdəfəlik pul vəsaitinin konkret məbləğdə ödənilməsi və vətəndaş məmnunluğunun artırılması məqsədilə qanunun 5-ci maddəsinin altıncı hissəsində müvafiq dəyişiklik edilməsi ilə bağlı hazırlanıb. Eyni zamanda Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı layihəsində bu kateqoriyadan olan şəxslərə verilməli olan birdəfəlik pul vəsaitinin məbləğinin 2600 manat müəyyən edilməsi təklif edilib”.

Qeyd edək ki, qanuna təklif edilən dəyişiklik Milli Məclisin iclasında müzakirələrdən sonra səsverməyə qoyularaq I oxunuşda qəbul edilib.

Bakıda güclü qar yağacaq

Bir müddətdir qarla bağlı proqnozlar verilsə də, ötən həftə Bakının sadəcə bir hissəsinə qar yağıb. O da ki sulu qar... Musavat.com xəbər verir ki, cümə günü Bakıya qar yağacağı proqnozlaşdırılır. Hətta bəzi yerlərdə qarın 5 sm-ə qədər qalınlığa çatacağı gözlənilir. Soyuq və şaxtalı havanın bazar gününədək davam edəcəyi proqnozlaşdırılır.

Sumqayıtda gənc oğlan boğulub öldü

Sumqayıtda 24 yaşlı oğlan dəm qazından boğularaq ölüb. Musavat.com xəbər verir ki, hadisə Yaşıldərə yaşayış massivində baş verib. Nail Bakir oğlu Orucov yaşadığı mənzildə dəm qazından boğularaq ölüb.

Gəncədə şagirdi döyən müəllim işdən çıxarıldı

Gəncə şəhər 34 nömrəli məktəbdə müəllimin şagirdə qarşı uyğunsuz davranışı iddiası əsasında Gəncə-Daşkəsən Regional Təhsil İdarəsi tərəfindən araşdırma aparılıb. Musavat.com xəbər verir ki, təlim-tədris prosesi zamanı belə halların yolverilməzliyi nəzərə alınaraq sözügedən təhsil müəssisəsinin ingilis dili müəllimi Cavid Rzayevlə bağlanmış əmək müqaviləsinə xitam verilib. Qeyd edək ki, bir neçə gün əvvəl Gəncədə sinif rəhbərinin 5-ci sinif şagirdinə şiddət göstərməsi ilə bağlı xəbərlər yayılıb.

Bakıda ağır qəza: ata və azyaşlı qızı öldü

Respublika Təcili və Təxirəsalınmaz Tibbi Yardım Mərkəzinə fevralın 16-da saat 23:30 radələrində H.Əliyev prospekti, Bakı Olimpiya İdman Kompleksinin yaxınlığından yol-nəqliyyat hadisəsi səbəbilə çağırış daxil olub. Bu barədə Musavat.com-a TƏBİB-dən bildirilib. Qeyd edilib ki, çağırış ünvanına təcili tibbi yardım briqadası cəlb olunub. Təcili tibbi yardım briqadası tərəfindən 1 nəfərin (qadın cinsli - təxminən 2 yaşında) həkim-qəədər ölüm faktı qeydə alınıb. 36 yaşlı şəxs (kişi cinsli) isə Sabunçu Tibb Mərkəzinə təxliyə olunarkən təcili tibbi yardım avtomobilində vəfat edib. Xəsarət alan digər şəxs (qadın cinsli) müştərək travma diaqnozu ilə Sabunçu Tibb Mərkəzinə təxliyə olunub. Açıq kəllə-beyin travması, başın ağır dərəcəli əziyi, başın təpə nahiyəsinin ezilmiş yarası, burun-qulaq qanaxması, sol bazunun sınığı diaqnozu ilə ona zəruri tibbi yardımlar göstərilib. Hazırda müalicəsi Cərrahi profilili reanimasiya şöbəsində davam etdirilir, vəziyyəti ağır qiymətləndirilir.

Çovdarov əmlaklarını geri istəyir

Sabiq MTN generalı Akif Çovdarov müsadirə edilmiş əmlaklarını geri qaytarmaq üçün məhkəmə qərarından yenidən kasasiya şikayəti verib. Pravda.az xəbər verir ki, artıq şikayət Ali Məhkəməyə daxil olub. A.Çovdarov aşağı instansiya məhkəməsinin çıxardığı qərarla razılaşmır, əmlaklarının yaxınlarına geri qaytarılmasını tələb edir. Məhkəmənin ilkin hazırlıq iclasının vaxtı hələlik açıqlanmayıb. Qeyd edək ki, 2022-ci ilin dekabrında Bakı Apelyasiya Məhkəməsi Akif Çovdarovun 30 milyon manatlıq əmlaklarının müsadirədən azad olunaraq sahiblərinə qaytarılması qərarı çıxarıb. Lakin bir müddət sonra Ali Məhkəmə prokurorun protesti əsasında həmin qərarı ləğv edib. Bakı Apelyasiya Məhkəməsi təkrar baxış zamanı yenidən 30 milyonluq əmlakların dövlət nəfinə müsadirəsinə qərar verib. Qərardan narazı qalan Akif Çovdarov Bakı Apelyasiya Məhkəməsinə kasasiya şikayəti verib. O, əmlaklarının yaxınlarına geri qaytarılmasını tələb edib. Lakin şikayət təmin edilməyib.

Azərbaycan Respublikası 13 illik fasilədən sonra Suriyanın paytaxtı Dəməşqdəki səfirliyinin fəaliyyətini bərpa edib. “Yeni Müsavat” xəbər verir ki, bu barədə Azərbaycanın Xarici İşlər Nazirliyi məlumat yayıb.

Azərbaycandan Suriyaya ilk humanitar yardım karvanı yola düşüb. Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi bildirib ki, yardım konvoyu 200 tona yaxın ərzaq və qida məhsullarını əhatə edir. Bundan əlavə, Azərbaycan xarici işlər naziri

qarşı çıxıb. Sonrakı illərdə, vətəndaş müharibəsi zamanı Bəşər Əsəd rejimini müdafiə etməyib. Əksinə, münafişənin dinc yolla həllinin tərəfdarı kimi çıxış edib. Suriya ilə Azərbaycanı birləşdirən ortaq dəyərlərdən biri türkmənlər

rində, İsrailin “Tamar” layihəsində 10 faiz payın alınması üzrə müqavilə imzalayıb.

Rəsmi Bakı Suriyadakı hadisələrə birmənalı münasibət göstərüb. O, Bəşər Əsəd rejimini tanımayıb. Ermənistan hakimiyyəti isə Bəşər

“İlyas İsmayılov vəsiyyəət etmişdi ki...”

Ədalət Partiyasının sədri bu gün oğlunun yanında dəfn ediləcək; **Fazil Mustafa:** “Əllərini sıxdım, ucadan çağırdım...”

Ədalət Partiyasının sədri, keçmiş baş prokuror İlyas İsmayılov fevralın 17-də 87 yaşında vəfat edib. “Yeni Müsavat” xəbər verir ki, o, müalicə olunduğu Mərkəzi Klinik Xəstəxananın reanimasiya şöbəsində dünyasını dəyişib. İ.İsmayılovun cənazəsi bu gün 11:00-da “Heydər” məscidindən götürüləcək. Partiyanın sədr müavini Elxan Şükürlü bu haqda məlumat yayıb: “İlyas müəllim vəsiyyətinə uyğun olaraq, Nardaran qəbiristanlığında, oğlu Etimadin yanında dəfn ediləcək. Yas mərasimi isə 20 fevralda “Heydər” məscidində olacaq”.

Milli Məclisin deputatı Fazil Mustafa öz sosial şəbəkə hesabında İ.İsmayılova bağlı paylaşım edib: “Allah rəhmət etsin, İlyas müəllim! Elçibəy hakimiyyətində bir sferada çalışdığımız, Milli Məclisdə eyni sırada əyləşdiyimiz, partiya qərargahlarımız, bağ evlərimiz qonşu olan, birlikdə gözəl müzakirələr apardığımız, dəfələrlə şahmat oynadığımız ailəvi dostluğumuz olan dəyərli şəxsiyyət! Ötən ay xəstəxanada ziyarət edəndə əllərini sıxdım, ucadan çağırdım, artıq eşidəcək, tanıyacaq durumda deyild. Və bir şey təsəllim oldu ki, yaşadığımız dünyada biz bir-birimizi dərinədən tanıdığımız, eşitdik və dəyərləndirdik. Xatirən yaşadığınız əziz qalacaq, ruhun şad olsun, əziz insan!” - deputat yazıb.

Onu da qeyd edək ki, İsmayılov İlyas Abbas oğlu 1938-ci il martın 20-də Tovuz rayonunda anadan olub. 1985-1990-cı illərdə respublika prokuroru, 1992-1995-ci illərdə isə ədliyyə naziri kimi fəaliyyət göstərmiş. Milli Məclisin III və IV çağırış deputatı olub. İ.İsmayılov 2001-ci ildən Ədalət Partiyasına sədrlik edir.

■ **Nigar HƏSƏNLİ,**
“Yeni Müsavat”

Bu ölkədə səfirliyimizin işi bərpa edildi - 13 il sonra...

Bakı-Dəməşq əlaqələrində yeni mərhələ başlanır

Bildirilib ki, artıq bu məqsədlə səfirliyin müvəqqəti işlər vəkili Dəməşq şəhərinə ezam edilib və fəaliyyətə başlayıb. “Azərbaycan Respublikası beynəlxalq hüququn prinsiplərinə əsaslanaraq, Suriyada davamlı sülhün və sabitliyin bərqərar olmasını dəstəkləyir. Azərbaycan və Suriya arasında dostluq və əməkdaşlıq əlaqələrinin keyfiyyətə yeni mərhələyə qədəm qoyması və siyasi, iqtisadi, mədəni və digər sahələrdə tərəfdaşlığın inkişaf etdirilməsi üçün yeni imkanların yarandığı bu vacib dövrdə səfirliyimiz Suriyanın keçid dövrü hökuməti ilə yaxından əməkdaşlıq edərək ikitərəfli əlaqələrimizin inkişafına dəstək verəcək”, - məlumatda qeyd olunub.

Xatırladaq ki, ötən həftə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Suriya Ərəb Respublikasının keçid dövrü prezidenti Əhməd əş-Şaraya məktub göndərmiş. Prezident onu Azərbaycana dəvət edib.

Suriyada Bəşər əl-Əsəd hökumətinin süqutundan sonra yaranmış humanitar problemlərlə əlaqədar olaraq

nin müavini Yalçın Rafiyev Suriyaya dövlətçiliyin bərpasının çətin mərhələsində uğurlar arzulayıb. Bu barədə nazir müavini Suriyanın keçid hökumətinin xarici işlər naziri Əssad Həsən əş-Şibani ilə görüşdən sonra X sosial şəbəkəsindəki hesabında paylaşım edib. Onu da deyək ki, Suriya ilə Azərbaycan arasında diplomatik münasibətlər 1992-ci il martın 28-də qurulub. Rəsmi Bakı İŞİD terror qruplaşmasının fəaliyyətinə

dir. Bu ölkənin əsl sakinlərindən olan türkmənlər əsədlər hakimiyyəti illərində də assimilyasiyaya məruz qalıblar. Azərbaycan mədəni, siyasi, diplomatik məsələlərdə Suriya ilə əməkdaşlıq etməyə üstünlük verdiyi kimi, neft-qaz ölkəsi olaraq bu istiqamətdə də Dəməşqlə münasibətlər qurub, inkişaf etdirə bilər. Azərbaycan Dövlət Neft Şirkəti (SOCAR) “Union Energy” şirkəti ilə Aralıq dənizi hövzəsindəki təbii yataqlarından bi-

Əsəd rejimi ilə əməkdaşlıq edib. Məsələn, 2023-cü il noyabrın 15-də Ermənistan parlamentinin sədr müavini Akop Arşakyanın başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti Bəşər Əsədlə görüşüb. Azərbaycanın Suriya ilə milli-mədəni, siyasi-diplomatik, terrora qarşı birgə mübarizə, karbohidrogen yataqlarının kəşfiyyatı və birgə istismarında da geniş əməkdaşlıq etmək imkanı var.

■ **Afaq MİRƏYİQ,**
“Yeni Müsavat”

İrəvanda gizli revanş hazırlığı

Məhv edilmiş xuntanın qalıqları hələ də fəaliyyətdədir - xain plan üzə çıxdı

Irəvanda “revanş oyunları” davam edir. Xankəndidəki işğalçı xuntanın sonuncu rəhbəri, özünü qürurla “artsax prezidenti” adlandıran Samvel Şahramanyan yenidən xəbərlərə düşüb. O, “Qarabağ parlamentinin” səlahiyyətlərinin uzadılması haqqında “fərman” imzalayıb. Guya fəvqəladə vəziyyət zamanı “seçkilər” keçirilə bilər, “parlamentin” səlahiyyət müddəti 2025-ci ilin mayında başa çatır və bu səbəbdən ya yeni “seçkilər” keçirilməli, ya “parlament” buraxılmalı, ya da “səlahiyyətlər uzadılmalıdır”. Şahramanyan üçüncü variantı seçib. Həmin “parlamentin” “vitse-spikeri” Qaqik Baqunts isə artıq separatçı qiyamın “aktivistləri” ilə görüşlər keçirir - məhv keçmiş Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətində etiraz aksiyalarının başlanmasının ildönümündə.

Aydındır ki, bu cür “prezident”, “parlament” və s. oyunları artıq Qarabağdakı real vəziyyətə heç bir təsir göstərə bilməz. Azərbaycan öz suverenli-

yini bərpa edib və hərbi dəstək olmadan işğalçı-separatçı layihə artıq işlək deyil. Lakin burada vacib bir məqam var: İrəvanda işğalçı xuntanın strukturları hələ də fəaliyyət göstərir. Üstəlik, Samvel Şahramanyan, Azərbaycan Ordusunun antiterror əməliyyatlarından sonra imzaladığı xuntanın özünü buraxması barədə “fərma-

na” baxmayaraq, hələ də özünü “prezident” kimi göstərməyə davam edir. Bu isə aydın bir signaldır: İrəvanın Qarabağla bağlı iddiaları hələ də gündəmdən çıxarılmayıb. Üstəlik, işğalçı xuntanın strukturları hələ də “işçi vəziyyətdə” saxlanılır.

Bundan başqa, Şahramanyan Ermənistan parlamentinin spikeri Alen Simon-

yana qarşı məhkəmə iddiası qaldırmaq qərarına gəlib. Xatırladaq ki, Simonyan bir dəfə jurnalistə əsəbi halda belə deyib: “Siz “artsax”ı tərk etdiniz, çünki orada təhlükəsiz deyildi, halbuki qalmaq və döyüşmək olardı. Amma siz getdiniz. Ermənistanın verdiyi silahla döyüşmək olardı. Döyüşmək lazım idi, axı Erme-

nistan vuruşurdu.”

Bu isə daha da maraqlıdır. Çünki indiyə qədər Ermənistanın 2023-cü ilin sentyabrında baş verən hadisələrə müdaxilə etmədiyi və ümumiyyətlə, “Qarabağdakı qardaşlarını taleyin ümidinə buraxdığı” iddia olunurdu. İrəvan versiyasına görə, heç bir təcavüz olmayıb, sadəcə, “öz müqəddəratını təyinetmə” prosesi gedib. Lakin indi Ermənistan parlamentinin spikeri özü faktiki etiraf edir:

1. Ermənistan döyüşüb.
2. Ermənilər Qarabağa silah göndərmiş.
3. İrəvan gözləyirdi ki, Qarabağ erməniləri də vuruşacaq və sadəcə, Ermənistan gəlib “miatsum” (birləşmə) tələb etməyəcək.

Bundan əlavə, Simonyanın bu açıqlaması İrəvanın Qarabağda 15 minlik hərbi qruplaşmasını saxlaması və yüzlərlə tank, digər zirehli texnika, reaktiv yayılım atəş sistemləri (RYAS), artilleriya və digər silahları orada yerləşdirməyə çalışması faktına da uyğun gəlir. Bütün bunlar isə Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın Praqada Azərbaycan ərazi bötlüyünü tanıyan sənədə imza atmasından sonra baş verib. Amma bu, İrəvanın Qara-

bağda hərbi revanş planlarını hazırlamasına mane olmadı. Bəli, bu cəhd tamamilə iflasa uğradı, hətta rusiyalı sülhməramlılar da kömək edə bilmədi. Amma bu, o demək deyil ki, İrəvan revanşa hazırlaşmırdı.

Bəs indi nə baş verir?

Artıq əlavə izahə ehtiyac yoxdur: əgər Ermənistan həqiqətən sülh istəyirsə, işğalçı xuntanın qalıqlarının fəaliyyəti dayandırılmalıdır. Yaxud ən azından Ermənistan hakimiyyəti onlardan açıq şəkildə məsafə saxlamalıdır - bu, Alen Simonyanın “sizə silah verdik, döyüşməli idiniz” kimi ittihamları ilə yox, real addımlarla sübut olunmalıdır. Amma belə bir məsafə saxlamaq hələ baş verməyib. Ermənistan Konstitusiyasından Qarabağa iddialar da çıxarılmayıb.

Ən əsası isə Ermənistan hələ də hücum xarakterli silahlara alir və hərbi xərclərini artırır.

Nəticədə təhlükəli bir mənzərə yaranır: Ermənistan təkcə revanş haqqında düşünmürlər, həm də buna fəal şəkildə hazırlaşırlar. Və burada artıq xatırlatmağa ehtiyac yoxdur ki, bu cür oyunlar elə Ermənistanın özü üçün olduqca təhlükəlidir.

■ **Minval.az**

İran prezidenti Məsud Pezeşkian prezident seçkisindən sonra ilk dəfə Təbrizə bir neçə saatlıq səfər edib. Azərbaycanlı prezident Təbrizdəki evinə baş çəkib. Prezident seçkisindən öncə Təbriz, Osku və Azərsəhri parlamentdə təmsil edən Məsud Pezeşkian Təbrizə qeyri-rəsmi səfəri çərçivəsində Təbrizin keçmiş imam-cüməsi, 19 may 2024-cü ildə helikopter qəzasında həlak olmuş Hüccətül-islam Ali-Haşımın atası ilə də görüşüb.

Təbrizdəki Mədəniyyət Evinə çıxış edən Pezeşkian Məhəmmədhüseyn Şəhriyarın "Heydərbabaya salam" poeməsindən iki bənd söyləyib və zaldakıların alqışını qazanıb. Xüsusilə də onun bu bəndlərlə azərbaycanlı seçicilərə verdiyi vədləri unutmadığı diqqət çəkib. Lakin bu məqamda tribunaya yaxınlaşan şəxs prezidentə hansısa qeydlər təqdim etməsi nəzərdən yayınmayıb. Hesab olunur ki, İranın türk prezidentinin seçicilərlə türkçə danışması qıcığa səbəb olub və ona xəbərdarlıq edilib. Pərt olan Pezeşkian isə şeirini saxlayıb, farsca "iki cümle türkçə şeir oxumaqdan problem yoxdur" deyir.

Beləliklə, doğma ölkəsi Azərbaycanın mərkəzində, bir neçə il parlamentdə təmsil etdiyi Təbriz şəhərində olarkən, şeirin bir neçə misrasını bitirə bilməməsi, söylədiyi şeiri yarımçıq kəsməyə məcbur olması xeyli müzakirələrə səbəb olub. Xatırlatmaq lazımdır ki,

mövqelərini qorumağa məhkumdur.

Ana Vətən Partiyasının (AVP) sədri Fəzail Ağamalının "Yeni Müsavat"a sözlərinə görə, təəccüblü heç nə yoxdur, Pezeşkian o sistemin adamıdır: "O, sistemə tamamilə bağlı bir insandır. Əgər bu keyfiyyətləri özündə daşımasa idi, İranın ali dini rəhbəri onun prezident seçilməsinə xeyir-dua verə bilməzdi. Ona görə də mənə elə gəlir ki, Pezeşkianın prezidentliyə namizədliyinə verilən razılıq və onun prezident seçilməsi əslində İranda gedən proseslər və

dırmışdı, eyni zamanda ayrı-ayrı videogörüntülərdən həm futbol, həm də digər idman yarışlarında Azərbaycan türklərinin hayqırtısını, onların Azərbaycanla bağlı olan şüarlarının şahidi olduq: "Bakı, Təbriz, Ankara, biz hara, fars hara" şüarları ilə heç nədən çəkinmədən fikirlərini söyləyirdilər. Orada milli hərəkət bu gün özünü qabarıq şəkildə göstərməyə də, kifayət qədər yetişmiş formadadır. Əvvəki illərdə soydaşlarımızın fəallığı və tökülən qanlar üzərində hakimiyyətə gəlib, sonradan soydaşlarımıza soyuq mü-

rimiz fars şovinizminin zəncirlərini qırıb, öz milli kimliklərini ortaya qoyub, milli dövlətlərini yaratmaq uğrunda mübarizəyə qatılaraq istediklərinə nail olacaqlar. Bu gün tam əminəm ki, bütövlükdə oradakı soydaşlarımız buna hazırdır".

Partiya sədri hesab edir ki, **əgər bu gün İran ətrafında gedən məsələlərdə oradakı bütün fəallar, xaricdə yaşayan dəyərli soydaşlarımız bu müharibənin bizim müharibəmiz olmadığını, bu müharibənin fars-molla rejiminin İsrailə müharibəsi olduğunu deyərək bu proseslərdə tamamilə kənarda qalırlarsa, bu çox mühüm göstəricidir.** "Bunların qarşısını almaq üçün məhz bir türkün bu gün prezident seçilməsi ilə görüntü yaratmaq, oradakı milli hərəkətin milli oyanışının qarşısını almağa xidmət edən taktika idi. Düşünürəm ki, bu özünü doğrultmadı. Bəli, Pezeşkian Azərbaycan türkdür, özü də bunu etiraf edib və yəqin ki, ona deyiblər ki, belə şeyləri et, yeri gələndə özünü türk kimi təqdim et, Şəhriyardan, digər Azərbaycan şairlərindən bir-iki bənd şeir de. Ola bilsin ki, Pezeşkianın düşüncələrində bir azərbaycançılıq, türkçülük var, lakin heç bir halda, orada yaşayan soydaşlarımızın tam hüquqlarının reallaşması və cənubda yaşayan soydaşlarımızın milli dövlətin yaranmasına bağlı olduğuna inanmıram. Çünki bir daha qeyd edərdim ki, o sistemin adamıdır".

✎ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Təbrizli prezident ümidləri doğrultdumu? - Bakıdan reaksiya

Partiya sədri: "O, sistemə tamamilə bağlı bir insandır, ona görə də..."

Əslən Təbrizdən olan Pezeşkian prezident seçkisindən ilkin mərhələsində türklüyünü vurğulayan bir sıra çıxışlar etmişdi. Bu çıxışlar həm İran daxilindəki on milyonlarla azərbaycanlı türkdə, həm də Bakıda böyük ümidlər doğurmuşdu.

Lakin bu ümidlər özünü tam doğrultda bilməyib. İddialara görə, Pezeşkianın siyasi fəallığına maneələr yaradılır, ona görə Azərbaycan-İran münasibətlərində ciddi dönüş edə bilməyib. Deyilənə görə, İranın başında olan hər kəs rejimin

bu proseslərdə oradakı soydaşlarımızın fəallığının qarşısını almağa xidmət edən bir yanaşmadır".

F.Ağamalının fikrincə, bir neçə il əvvəl İranda başlamış genişmiqyaslı hərəkət Azərbaycanı da ayağa qal-

nasibət bəsləyən, onların milli kimliyini tanımayan və hər addım türk olduqları üçün onları təhqir edən rejimin başqası ilə əvəz olunmasından sonra artıq orada yaşayan soydaşlarımız əl-ələ bir hadisəni ortaya qoyurlar. Ayağa qalxan soydaşla-

Xəzər İqtisadi Forumu: Bakının töhfəsi və qazancı

Azərbaycanla Qazaxıstan Transxəzər nəqliyyat dəhlizi layihəsinin ən aktiv iştirakçılarıdır

Fevralın 17-də Tehranda 3-cü Xəzər İqtisadi Forumu işinə başlayıb. 18-də də davam edəcək Forumda Azərbaycan, İran, Rusiya, Qazaxıstan və Türkmənistan hökumət başçıları iştirakı planlaşdırılırdı. Lakin Rusiya tərəfindən tədbirə baş nazirin müavini Aleksey Overçuk geniş nümayəndə heyəti ilə qatılıb. Azərbaycandan tədbirdə sahə qurumlarının rəhbərləri ilə birlikdə baş nazir Əli Əsədovun iştirak edəcəyi nəzərdə tutulur.

Bundan əlavə, İran mediasının məlumatına görə, Tacikistanın baş naziri Kohir Rəsulzodanın başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti İranın birinci vitse-prezidenti Məhəmmədrza Arefin rəsmi dəvəti ilə forumda iştirak edəcək.

Qeyd edək ki, Xəzər İqtisadi Forumunun təşəbbüskarı Türkmənistanın keçmiş prezidenti Qurbanqulu Berdiməhəmmədov olub. İlk dəfə Xəzər İqtisadi Forumu 2019-cu il avqustun 11-12-də Türkmənistanın baş şəhərində keçirilib. Berdiməhəmmədov Forumun "çoxtərəfli iqtisadi dialoq üçün daimi platforma" kimi yaradılmasını və hər il növbə ilə Xəzəryanı dövlətlərdə görüşlərin keçirilməsini təklif edib, lakin COVID-19 pandemiyası səbəbindən 2020 və 2021-ci il fo-

rumları təxirə salınıb.

İkinci Xəzər İqtisadi Forumu 2022-ci il oktyabrın 5-6-da Moskvada keçirilib. Forumda həm Xəzər beşliyinə daxil olan dövlətlərdən, həm də bəzi qonşu ölkələrdən (xüsusən Belarus, Qırğızıstan və Özbəkistandan) 1000-dən çox nümayəndə iştirak edib. Forumda birgə nəqliyyat, enerji, ekoloji və digər layihələr müzakirə olunub. Bu tədbir Ukraynada işğalçı müharibə başladıqdan Rusiyanın beynəlxalq təcridi fonunda Moskvanın xüsusi səyi ilə geniş təbliğat fonunda baş tutub. Forumda əsas diqqət Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizi

nin inkişafına yönəldilib. Həstərxan və Mahaçqalada Xəzər dənizi sahilində nəqliyyat infrastrukturunun yaradılması, eləcə də İran-Azərbaycan-Rusiya marşrutu üzrə daşımanın həyata keçirilməsi ilə bağlı dəhlizin inkişafına dair bir sıra layihələr təqdim olunub.

Üçüncü Forum hazırda ABŞ-ın sərt təzyiq siyasətinə məruz qalan İranın paytaxtında keçirilir. Əsas müzakirə mövzuları nəqliyyat əməkdaşlığının inkişafı, ekologiya, səhiyyə, turizm, tranzit daşıma, ticarət əlaqələri və bank sektorunda qarşılıqlı fəaliyyət məsələləri

olacaq.

Qazaxıstan hökumətinin məlumatına görə, "Xəzəryanı ölkələrin ətraf mühit, səhiyyə və turizm sahəsində əməkdaşlığı" adlı dördüncü tematik sessiyada gölkənin ekologiya və təbii sərvətlər nazirinin müavini J.Ş.Əliyev çıxışında Xəzər regionu ölkələri arasında ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində güclü və səmərəli əməkdaşlıq qurulduğunu bildir-məklə yanaşı, gündəlikdə duran mühüm ekoloji məsələlərdən birinin Xəzər dənizinin dayazlaşmasının qarşısının alınması olduğunu vurğulayıb: "Son illərdə biz iqlim dəyişikliyinə təsirlərinin re-

gionumuzda getdikcə daha aydın göründüyünü, ətraf mühit, iqtisadiyyat və cəmiyyətlərin rifahı üçün ciddi problemlər yaratdığını gördük. Bu problemlərin həlli Xəzər dənizinin sahillərini bölüşən bütün ölkələr arasında sıx əməkdaşlıq tələb edir".

Rusiya tərəfinin forumdan əsas gözləntiləri Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizinin inkişafı, ölkələrlə ticarətdə yaranan maliyyələşmə problemləri, həmçinin Rusiya-İran-Azərbaycan elektrik şəbəkələrinin əlaqələndirilməsi istiqamətidir.

İran tərəfindən verilən açıqlamalara əsasən martın əvvəlində Rusiya, Azərbaycan və İran arasında Rəş-Astara və Astara-Astara dəmiryol xətinin tikintisinə dair yeni saziş imzalanacaq. Rusiya 2023-cü ilin mayında Rəş-Astara xətti üçün 1,2 milyard avro dəyərində kredit ayırsa da, indiyədək nəzərdə tutulan işlərin 20 faizi belə icra olunmayıb. Moskvadan verilən məlumata əsasən, buna İran tərəfinin yolun keçməyi ərəzələrdə torpaq ayrılması işlərinin 30 faizini həyata keçirməsidir. Dekabrda Rusiya nümayəndə heyəti İrana gedərək prezident Məsud Pezeşkianla görüşüb, bu istiqamətdə Tehranın dəqiq öhdəliklər götürməsinə nail olub.

Yanvarda Pezeşkianın Moskvaya səfəri zamanı gözlənilmədən Rusiyadan İrana Azərbaycan üzərindən qaz kəmərinin çəkilməsinə dair açıqlamalar verilib. Hər iki ölkənin prezidenti illik 55 milyard kubmetr ötürücülük gücündə olacağı gözlənilən kəmərin tikintisinə dair 3 ölkə arasında danışıqlar aparıldığını açıqlasalar da, Azərbaycanın bununla bağlı hər hansı açıqlama verilməyib.

Digər məsələ - bank əməliyyatlarıdır. ABŞ və Avropa İttifaqının tətbiq etdiyi sanksiyalar

Rusiyanın və İranın digər ölkələrlə ticarətində böyük problemlərə səbəb olur. Bu baxımdan, hər iki ölkənin digər Xəzəryanı ölkələrdən gözləntiləri böyükdür.

Onu da qeyd edək ki, forum iştirakçısı olan 5 ölkənin hamısı Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizi layihəsinin iştirakçısıdır. Lakin onlar həm də müəyyən qruplarla başqa nəqliyyat layihələrində də əməkdaşlıq edirlər. Belə ki, Azərbaycanla Qazaxıstan Asiyadan Avropaya yükdaşımanın həyata keçirildiyi Transxəzər nəqliyyat dəhlizi layihəsinin ən aktiv iştirakçılarıdır. Türkmənistan, İran və Azərbaycan Rumıniya və Gürcüstanla birlikdə başqa bir layihənin icrasında əməkdaşlıq edirlər. Eyni zamanda Azərbaycan Özbəkistan, Qırğızıstan və Türkmənistanla birlikdə fərqli bir ticarət-nəqliyyat layihəsində işləyirlər.

Beləliklə, Xəzəryanı ölkələrin əməkdaşlıq platformaları çoxsaylı və çoxşəxslidir, müxtəlif konfigurasiyalarda əlaqələr qurulur.

Tehran və Moskvanın marağında olduğu əsas layihə - Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizi layihəsi Donald Trampın rəhbərliyində ABŞ-ın İrana qarşı sərt təzyiq siyasətinə yenidən qayıtması fonunda ciddi çağırışlarla üzləşib. Bunların arasında ən mühüm olanı Hindistanın İranın Çabəhar limanında gördüyü işlərin ABŞ sanksiyalarına görə dayandırılması ehtimalıdır. Trampın Hindistanla yalnız İMEC - Hindistan-Səudiyyə Ərəbistanı-İsrail-Avropa nəqliyyat-kommunikasiya layihəsində əməkdaşlıq edəcəyinə dair açıqlaması Xəzəryanı ölkələr üçün ciddi signal kimi qiymətləndirilməlidir.

✎ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Müsavat"

2024-cü ilin dekabrında Ermənistana fiziki şəxslər tərəfindən bank sistemi vasitəsilə edilən köçürmələr 860 milyon dollardan çox olub. Bu barədə ölkənin Mərkəzi Bankının açıqladığı məlumatda bildirilib. Dekabr ayında da vəsaitin əsas hissəsi Rusiyadan daxil olub: 648 milyon dollar. Qeyd edilib ki, bu, özəl pul köçürmələri sektorunda indiyədək qeydə alınan rekord göstəricidir. Ümumilikdə 2024-cü il ərzində Ermənistana fiziki şəxslər tərəfindən bank vasitəsilə köçürülən pulların məbləği 5 milyard 837 milyon dollara çatıb. Bu vəsaitlərin böyük hissəsi - 4 milyard 327 milyon - ölkədən çıxıb. Ermənistandan ən böyük köçürmə istiqamətlərindən biri BƏƏ-yə olub. Ötən il Ermənistandan bu ölkəyə 880 milyon dollar vəsait axını qeydə alınıb ki, bu da 2023-cü illə müqayisədə 309 milyon dollar və ya 54 faiz çoxdur.

Qeyd edək ki, Rusiyaya sanksiyaların dəlinməsində Ermənistan müstəsna rol oynayır. Həmçinin Dubaydan da külli miqdarda mal idxal edilir və Rusiyaya ixrac olunur. Ancaq dəfələrlə Ermənistanın Rusiyaya sanksiyaları dələn əsas ölkə olduğu Avropa mediası və ekspertlərinin faktlarla sübut etməsinə baxmayaraq, Qərb bu prosesi görməzdən gəlir. Görəsən, niyə? ABŞ və AB buna daha nə qədər göz yumacaq?

İqtisadçı ekspert Eldəniz Əmirov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Rusiya-Ukrayna münaqişəsindən Ermənistan birmənalı olaraq özünəməxsus şəkildə istifadə etməyi bacarıb və bu gün də bu, davam etməkdədir: "Münaqişəyə qədər, münaqişənin başlamasına qədər Rusiya və Ermənistan arasında olan ticarət dövriyyəsi təxminən 2 milyard dollar idi. Amma bu gün ticarət dövriyyəsi fantastik səviyyədə artmış və 12 milyard dolları keçmişdir. Təsəvvür edin ki, Azərbaycanın iqtisadiyyatının Ermənistanın iqtisadiyyatından dəfələrlə geniş olmasına və birbaşa sərhədinin mövcud olmasına baxmayaraq, Ermənistanla olan ticarət dövriyyəsi Azərbaycanla olan ticarət dövriyyəsidən təxminən 4 dəfə çoxdur. Yəni bu gün Ermənistanla Rusiya arasında olan ticarət dövriyyəsi Azərbaycanla Rusiya arasında olan ticarət dövriyyəsidən 4 dəfə yüksəkdir. Bunun bir adı var - Ermənistan birmənalı şəkildə Rusiyanın sanksiyalardan yayın-

masında iştirak edir. Bunu Rusiyanı sevdiyi üçün edirmi? Xeyr, o, Rusiyanın bu vəziyyətdən özü üçün istifadə edir. Və bu şərait həm Rusiya, həm də Ermənistan üçün sərfəlidir".

Mütəxəssis qeyd etdi ki, bu vəziyyətdə Ermənistan öz mənfəətini götürməkdədir:

"Rusiya isə sanksiyalar səbəbindən bəzi sektorlarda problemlərlə üzləşib. Məsələn, elə istiqamətlər var ki, məhsulların idxalında çətinlik çəkilir, elələri də var ki, ixracda problemlər yaşayırlar. Eyni zamanda xüsusilə texnoloji iqtisadiyyatın, daha doğrusu, texnoloji sektorların müəyyən istehsal proseslərini həyata keçirmək üçün ciddi xammal ehtiyacı var. Bu xammal təchizatı isə məhz Ermənistan üzərindən həyata keçirilir".

Ekspert onu da vurğuladı ki, Rusiyadakı iş adamlarının xarici investisiya yatırması prosesində Ermənistan müstəsna rol oynayır: "Eyni zamanda müəyyən maraqlı dairelər öz vəsaitlərini Ermənistan üzərindən Rusiyadan çıxarmağa nail olurlar. Sözügedən fiziki şəxslərin banklar vasitəsilə pul köçürmələrinin rekord həddə çatmasının səbəbi məhz qeyd etdiyim bu faktorlardır. Eyni zamanda Ermənistandan ərəb ölkələrinə çıxan pul vəsaitləri də əslində Rusiyadan Ermənistanla gələn və sonradan buradan digər adlarla çıxan vəsaitlər kateqoriyasına aiddir və hesab edirəm ki, bu, çox yüksək paya malikdir. Düşünürəm ki, Rusiya və Ukrayna arasındakı münaqişə dayansa da, Rusiyaya qarşı sanksiyalar qüvvədə qaldığı

Erməni riyakarlığı rəqəmlərin dilində - Qərb belə aldadıdır!

İrəvan Rusiyaya sanksiyaların dəlinməsində müstəsna xidmət göstərir; iqtisadçı ekspertlərin fikrincə, bu, Brüssel və Vaşinqtonun da işinə yarayır, çünki...

müddətə bu iki ölkə arasında ticarət münasibətləri davam edəcək. Əgər biz Avropa və ya Amerikadan bu məsələyə qarşı Ermənistanla təzyiq ediləcəyini gözləyirikse, yanılırq. Çünki Avropaya da, Amerikaya da lazımdır ki, Ermənistan iqtisadi cəhətdən Azərbaycana və Türkiyəyə qarşı dayanıqlı olsun. Yeni regionda Ermənistanın iqtisadi baxımdan nisbətən sabit olması Avropa və Amerika üçün maraqlıdır".

E.Əmirov əlavə etdi ki, belə bir şəraitdə Ermənistanın Rusiyadan yararlanması

əslində iqtisadi cəhətdən Amerikanın və Avropanın da işinə yarayır: "Buna görə Ermənistanla qarşı hər hansı bir sanksiyanın tətbiq ediləcəyini və ya bu detallara qarşı mübarizənin aparılacağını düşünmürəm. Çünki əgər belə bir mübarizə aparılarsa və Rusiya ilə Ermənistan arasındakı ticarət dövriyyəsi əngəllənərsə, Rusiyadan Ermənistanın yararlanmasının qarşısı alınarsa, bu, Ermənistanı daha çətin vəziyyətə salacaq. Nəticədə, Ermənistanın düşəcəyi bu çətin vəziyyətə Avropa və Ameri-

ka üçün əlavə maliyyə yükü yaradacaq. Bu maliyyə yükündən yayınmaq üçün Qərb hazırkı situasiyanı özünə sərfəli hesab edir".

İqtisadçı ekspert Natiq Cəfəri isə hesab ki, Qərbin Rusiyaya qarşı tətbiq etdiyi sanksiyaların işləmədiyini artıq təkcə Rusiya yox, elə Qərbin özü də etiraf edir: "16 sanksiya paketi qəbul olunub, amma Rusiya iqtisadiyyatına ciddi bir təsir göstərməyib. Çünki dolayı yollarla sanksiyalardan yan keçmək imkanları var. Bu imkanlardan təkcə Ru-

siya yox, elə Qərbin özü də yararlanı, yəni Qərb şirkətləri də bu prosesdən pul qazanır. Elə Ərəb Körfəzi ölkələri, Ermənistan, Çin və Tayvan vasitəsilə də bu ticarət davam edir. Ona görə də Qərbdə bu məsələdə səmimiyyət çatışmır və olan da, necə deyirlər, Ukraynaya olur - obrazlı desək. Ərəb Körfəzi ölkələri və Ermənistan üzərindən daha çox qızıl, qiymətli daş-qaş və brilyant satılır. Rusiyanın malları da bu yolla bazara çıxarılır, çünki onların Avropada satışı qadağandır".

N.Cəfərlinin sözlərinə görə, bu məhsullar Ərəbistan yarımadasına çatdıqdan sonra oradan dünyaya satılır: "Dünya da bilir ki, əgər bu mallar ərəb yarımadasının ölkələrindən, məsələn, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərindən alınarsa, onların əslində Rusiyaya məxsus olduğunu anlayır. Amma buna baxmayaraq, alır. Ermənistan isə bu prosesdən pul qazanır. Bu məsələni dəfələrlə gündəmə gətirmişik, həm biz qaldırmışdıq, həm də beynəlxalq konfranslarda müzakirə olunub. Amma təəssüf ki, Ermənistanın Rusiya ilə bu cür iş birliyinə Qərbdən ciddi bir reaksiya yoxdur".

✎ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Sülh müqaviləsi gələn ilə qalır? - İrəvanın hiyləsi

Paşinyan 2026-cı ildə keçiriləcək parlament seçkilərinin nəticələrini gözləyəcək - iki rəy

Azərbaycan-Ermənistan arasında sülh müqaviləsinin nə zaman imzalanacağı hələ də açıq sual olaraq qalmaqdadır. Artıq Vətən müharibəsindən 5 il keçir və İrəvan sülh sənədinin imzalanmaması üçün bütün yollara baş vurmaqdadır. Bir sözlə, kapitulyant ölkə 2020-ci il 10 noyabrda imzalanmış üçtərəfli sazişlə üzərinə götürdüyü öhdəlikləri yerinə yetirmək istəmir, ikinci "Dəmir yumruq" istəyir.

Bəzi ehtimallara görə, baş nazir Nikol Paşinyan azından gələn ilə qədər sülh masasına oturmaqdan yayınmağa çalışacaq. Əsas kimi də gələn il Ermənistanda keçiriləcək parlament seçkiləri göstərilir. Belə fikirlər var ki, əgər sazişə imza atarsa, Paşinyan hökuməti həmin seçkiləri udur, revansistlər yeni bir şans qazanarlar. Bunun əksini düşünüb, hətta bu ilin sonuna qədər sülh sazişinin əldə olunmasını mümkün

sayanlar da az deyil.

Siyasi təhlilçi Sona Əliyeva "Yeni Müsavat"a açıqlamasında Fransa və Hindistan kimi dövlətlərin Ermənistanı yeni bir müharibəyə təhrik etməsindən danışırdı: "Bu ilin sonuna qədər Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişinin imzalanması mümkün-

dür. İl təzə başlayıb və Bakı ilə İrəvan arasında hələ ki ciddi gərginlik müşahidə olunmur. Amma Ermənistanın Azərbaycanla sərhəd bölgələrə əlavə texnika cəmləşdirməsi ilə bağlı xəbərlər yayılır. Eyni zamanda avropalı "təqaüdcü müşahidəçilər" tez-tez cəbhə bölgəsində müşahidə aparır-

lar. Bütün bunlar Azərbaycan tərəfində haqlı narazılıqlar doğurur. Ermənistanın qarşıdakı aylarda təxribatlar törətməsi istisna deyil. Çünki İrəvan hər zaman kənardakı havadarlarının tapşırıqlarını yerinə yetirir. Öz maraqlarından çıxış etməyib. Bu baxımdan sülh sazişinin yubanmasında

əsas məsuliyyət Ermənistan tərəfinin üzərindədir. Digər tərəfdən, sülh müqaviləsi ilə bağlı Azərbaycanın qəti mövqeyi mövcuddur. İlk növbədə, Bakı tələb edir ki, işğal altındakı kəndlərimiz qaytarılsın, Zəngəzur dəhlizi açılsın və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü rəsmi şəkildə Ermənistan tərəfindən tanınsın. Əgər bunlar baş verməyə, o zaman Ermənistan növbəti dəfə tarixi şansı itirəcək və dalan dövləti olmağa davam edəcək. Ermənistandakı parlament seçkilərinin sülh sazişinin imzalanmasına hər hansı bir təsiri yoxdur. Bu baxımdan, prosesləri sürətləndirərək ilin sonuna qədər sülh sazişinin imzalanması mümkündür. İrəvanın sürətlə silahlanması isə vəziyyəti dəyişir. Düşünməyə əsas verir ki, Ermənistan yeni revanşa hazırlaşır. Çünki Fransa və Hindistan kimi ölkələr işğalçı qonşularımızı yenə də yoldan çıxarmaqla məşğuldurlar".

Siyasi analitik Asif Nərimanlı isə bir qədər fərqli düşündür: "Azərbaycan-Ermənistan sülh sazişinin bu il imzalanması gözləntiləri rəsmi

İrəvanın son qərarından sonra yenidən arxa plana keçdi. Çünki 17 maddəlik sülh sazişi layihəsində tələblərdən biri də üçüncü qüvvələrə məxsus qüvvələrin sərhəddən çıxarılması idi, lakin Ermənistan Avropa İttifaqının müşahidə missiyasının müddətini uzatdı. Bu o deməkdir ki, mövcud şərtlərdə razılaşma çətin görünür, hərçənd hadisələrin inkişafı dəyişə bilər, xüsusilə Tramp Administrasiyasının siyasi yanaşmaları Avropanı geosiyasi müstəvidə zəiflədə və təcrid edə bilər. Hadisələrin inkişafında Avropa İttifaqı qüvvələri bölgəni tərk edərsə, 17 maddəlik layihə üzərində razılaşma mümkün ola bilər. Amma bu, yenə də yekun sülh sazişi olmayacaq. 17 maddəlik layihə tərəflərin ortaq məxrəcə gələ biləcəyi məsələlərini özündə ehtiva edir, regional kommunikasiyanın açılması, sərhədin delimitasiyası, Ermənistan Konstitusiyası və digər normativ-hüquqi aktların dəyişdirilməsi kimi məsələlərdə ziddiyyətlər qalır. Bu baxımdan, sülh sazişinin bu il ərzində imzalanacağı ehtimalı azdır. Fikrimcə, sülh sazişini imzalamaq ehtimalı az olsa da 2025-ci ildə Bakı və İrəvan danışıqlarını intensivləşdirəcək".

✎ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Ermenistanda Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı müzakirələr, daha doğrusu, tələş səngimir. Erməni deputatlar vaxt-sırı bu yöndə maraqlı, eyni zamanda kifayət qədər maraqlı açıqlamalar verirlər. Məsələn, müxalif deputat Qeqam Manukyan iddia edir ki, İrəvan Bakıya öz şərtlərini təqdim edib: “İstisna edilmir ki, Ermənistan hökuməti Azərbaycana öz ərazisindən yoxlasız yük daşımaq hüququnu təklif edib”. Hakim “Mülki Müqavilə” Partiyasından olan deputat Arman Yeqoyan isə məsələni bir qədər dəqiqləşdirərək deyib: “Azərbaycan və ya digər ölkələrdən Ermənistan ərazisindən daşınan istənilən yük nəzarətə götürülməlidir. Yoxlama olmayacaq, amma nəzarət olmalıdır”.

Öz növbəsində erməni ekspert Alen Qevondyan hesab edir ki, dəhliz məsələsi çoxdan həll olunub. Onun sözlərinə görə, Ermənistan hökuməti Zəngəzur dəhlizi məsələsinə hələ 2021-ci ildə razılıq verib, bu gün mövzunun uzanmasına səbəb erməni cəmiyyətinin razı salına bilinməməsidir. “Hərparak” qəzeti də yazıb ki, Nikol Paşinyan Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı Azərbaycanla razılaşıb. İddialara görə, Azərbaycanla dəhliz məsələsinin müzakirə edilmədiyini deyən hakim qüvvələr “manesiz keçid” anlayışını gündəmə gətiriblər və insanları tədricən buna hazırlayırlar. Qəzet bildirir ki, manesiz keçid rejimində Azərbaycanla Naxçıvan arasında yüklər yoxlasız keçəcək və yola nəzarət olmayacaq. İrəvanda bu qəbil diskussiyalar göstərir ki, dəhlizin açılması an məsələsidir. Sadəcə, onun statusu və mexanizmi mübahisəlidir. Bəs bu düyn necə və nə vaxt çözülecək?

Siyasi və iqtisadi məsələlər üzrə şərhçi Fikrət Yusifov “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında diqqətə çatdırdı ki, Ermənistanda Paşinyan başda olmaqla, kimin nə demək istəməsindən asılı olmayaraq, Zəngəzur dəhlizi Azərbaycanın və Türkiyənin istədiyi bir formada və şərtlər çərçivəsində açılacaq: “Ermənistanın müəyyən zamanı var ki, dəhlizin açılması üçün özü addım atsın. Əks halda, gec olacaq və bu gün dəhliz ətrafında siyasi alverə qalxan ermənilər sonda dəhlizlə bağlı bütün istəklərindən məhrum olacaqlar. Ermənilər vəziyyətin getdikcə dramatikləşdiyinə fərqindədirlər, başa düşürlər ki, sonra gec ola bilər”.

F.Yusifov Zəngəzur dəhlizinin həm Qərbin və həm də Şərqin böyük güclərinin, regionda isə Azərbaycan və Türkiyənin maraqlarına aid bir məsələ olduğunu yada saldı: “Bu məsələdə tutulan əks yol Ermənistanı bir dövlət kimi yandıra bilər. Bu gün dünyanın düzəni dəyişir. Baxın, Rusiya-Ukrayna müharibəsində sülh yaratmaq istəyən ABŞ artıq indiyə qədər mövcud olmuş istəklərini açıq formada ortaya qoyur. Birləşmiş Ştatlar Ukraynanın filiz mədənlərini əldə etmək istədiyini bəyan edir”.

Ekspert qeyd etdi ki, bu, əslində dünyada iqtisadi maraqların və biznes maraqlarının yenidən bölüşü prosesinin gedişidir: “Zəngəzur dəhlizi də beləcə həm ABŞ-ın, Avropa Birliyinin, həm də Çinin maraqları dairəsində olan bir məsələdir. Bu nəhənglərin iqtisadi və hərbi xəritəsində Ermənistan nə boyda görünür, sizcə? Ermənilər bunu anlaya bilməsələr, təkə Zəngəzuru deyil, bütövlükdə Ermənistanı itirəcəklər. Bax bu ən böyük gerçəkdir”.

Azərbaycandan Azərbaycana keçid an məsələsi - dəhlizin astanasında

İrəvanda Zəngəzur koridoru ilə bağlı tələş səngimir, erməni siyasətçilər “sancı” içindədir - Bakıdan reaksiyalar

Azərbaycan parlamentinin üzvü Azər Badamov isə hesab edir ki, Zəngəzur dəhlizinin açılması labüd məsələdir: “Burada, sadəcə, dəhlizin nə vaxt açılacağı zaman məsələsidir. Azərbaycan Zəngəzur dəhlizinə qədər olan ərazilərdə hər iki tərəfdən bütün kommunikasiyaları yenidən quraraq işlək vəziyyətə gətirir. Amma Ermənistan tərəfində isə sadəcə söz müzakirələrindən başqa bir hərəkətilik müşahidə olunmur. Bunun da əsasında Ermənistan hakimiyyətinin Zəngəzur dəhlizi mə-

sələsinə ehtiyatla yanaşmalı olduğunu hesab edirəm. Çünki Ermənistan hakimiyyəti açıq şəkildə Zəngəzur dəhlizi ifadəsini gündəmə gətirərsə, ölkə daxilində radikal müxalifəti yenidən ayağa qaldırmış və cəmiyyətdə narahatlıqlara gətirmiş olacaq. Ona görə də Zəngəzur dəhlizi ifadəsi açıq şəkildə açıqlanmasa da, manesiz keçidin verilməsinə etiraz etmədiklərini bildirirlər. Yeni manesiz keçidin verilməsi ilə bağlı məsələ 10 noyabr 2020-ci il bəyanatında Paşinyanın imzası ilə təsdiq olunub”.

Deputatın sözlərinə görə, Ermənistanda 2026-cı ildə parlament seçkilərinin keçiriləcəyi gözlənilir: “Ona görə də Paşinyan hakimiyyəti Zəngəzur dəhlizi və sülh müqaviləsi ilə bağlı danışıqlar prosesini sadəcə sözlərlə yola verməyə çalışır. Amma 2026-cı ildə parlament seçkilərindən sonra Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı ciddi addımların atılacağına hesab edirəm. Çünki Paşinyanın ortaya gətirdiyi sülh kəşiməsi layihəsi Zəngəzur dəhlizi açılmadan sıradan bir kağız parçasıdır. Ermənistanın kommunikasi-

yaları Azərbaycan və Türkiyənin ərazisindən keçməlidir. Bunun üçün Azərbaycanla sülh müqaviləsi imzalanmalı və Zəngəzur dəhlizi açılmalıdır. Bu gün Paşinyan bütün kommunikasiyaların açılmasına etirazının olmadığını deməklə əslində özü də bilir ki, bu mümkünsüz bir məsələdir. Belə açıqlamalarla Paşinyanın məqsədi sadəcə beynəlxalq və daxili ictimaiyyəti çaşdırmaqdır. Ermənistan ilk növbədə Zəngəzur dəhlizini açmalıdır ki, sonra digər məsələlər müzakirə olunsun. Hər şey öz ardıcılığı ilə davam etməlidir. Bu baxımdan gec də olsa Zəngəzur dəhlizinin açılması mütləq reallaşacaqdır. Azərbaycanın Zəngəzur dəhlizinə qədər çəkdiyi kommunikasiyalar isə çox məqsəddir. Belə ki, Zəngəzur dəhlizinin açılmasının gətirəcəyi təqdirdə Azərbaycan İran ərazisindən paralel yolun açılışına nail olacaq və bununla Naxçıvanla bağlantımız yaranacaq. Bu məsələ ilə bağlı hökumətlərimiz birgə fəaliyyət göstərir və Araz çayı üzərində kommunikasiyaların tikintisi prosesi davam etdirilir”.

□ **Cavanşir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

Ötən həftə Münhen Təhlükəsizlik Konfransının növbəti toplantısı baş tutdu. Bu dəfə mövzu “çoxqütblülük” idi. Aydın məsələdir ki, ruslar konfransın işində iştirak etmirdilər. Amma maraqlısı bilirsiniz, nədir? Hətta qonşu gürcülər də tədbirə qatılmamışdılar, halbuki “çoxqütblülük” onlar üçün maraqsız mövzu olmamalı idi, çünki gürcülər Avropa və yaxud da Qərb istiqamətində xeyli cəbalayandan və vurnuxandan sonra belə kəşf etdilər ki, dünyada başqa güc mərkəzləri də var və ən salamatı, rahatı onların arasında manevr etmək və balans yaratmaqdır, çünki belə olsa, ən azı “Gürcü Arzusu” daha çox hakimiyyətdə qalar.

Hüseynbala SƏLİMOV

məqamda özünün geosiyasi oriyentasiyasına yenidən baxmağa qərar verdi: gürcülər Ukrayna-Rusiya müharibəsindən düzgün mü nəticə çıxardılar? Hər halda, zaman özü bu sualın cavabını verəcəkdir...

Nə isə, qayıdaq Münhenə. Hələ konfransın açılışında Almanıyanın lideri ABŞ-ı nəzərdə tutaraq dedi ki, bizim dünyaya baxışımız fərqlidir və bu, bir daha göstərdi ki, Avropa ilə yeni ABŞ hakimiyyəti arasındakı çatlar elə də dayaz deyil, əksinə, dərinləşməkdə davam edir, çünki Avropa ilə münasibətlər heç də ABŞ-dakı cari siyasi konyunkturanın predmeti olmamalıdır. ABŞ ya onlarla dostluq və mütəfiqlik etməlidir, ya da ən azı, başağrısı verməməlidir.

İndi də iki Ukrayna yaranmayacaq ki?..

Hər halda, güman, konfransda iştirak edən ABŞ dövlət katibi və yaxud da vitse-prezidenti bu işarəni tuta bildilər, amma bunun nə qədər effektiv olacağını hələ deyə bilmərik, çünki yeni ABŞ prezidenti özündən razı və özünü hamıdan ağıllı hesab edən bir adamdır...

Beləyə isə Tramp artıq ABŞ-ı BMT-nin İnsan Haqları Şurasından, BMT-nin Fələstin qəçqinlərinə kömək üçün nəzərdə tutulan Yaxın Şərq Agentliyindən, Paris iqlim sazişindən, Dünya Səhiyyə Təşkilatından çıxarıb, Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinə qarşı müharibəyə (yaqın ki, İsrail baş naziri Benyamin Netanyahuunu həbs etməyə qərar verdiyi üçün!) başlayıb,

Kanadaya və Meksikaya qarşı tarif müharibəsi açıb, Qrenlandiyanı ABŞ-a birləşdirəcəyindən danışır!

Hamı düşünür ki, indi də növbə UNESCO-nun, Beynəlxalq Olimpiya Komitəsinin. Bir sözlə, görək cənab Trampın daha hansı sərgüzeştləri olacaq?

İndilərdə isə keçən dəfələrdə qeyd etdiyimiz kimi, hamı onun Putinlə telefon danışığını müzakirə etməkdədir. Elə Münhen konfransına da daha çox bu aspektdən baxırdı insanlar - görsünlər ki, ABŞ-Rusiya danışıqları ilə bağlı burada hər hansı sızıntı olacaqmı? Doğrusu, biz bu xüsusda hər hansı detal hiss etmədik, - yaqın həm də ona görə ki, bir az əvvəl qeyd etdi-

yimiz kimi, ruslar konfransda iştirak etmirdilər...

Amma bu, bir faktdır ki, Tramp hakimiyyətə gələndən sonra Kremlin, elə Putin cənablarının da tələbbürü bir az artıb. Putin artıq Trampı bir siyasətçi kimi görüb və onun stilinə beləddir, gözəl bilir ki, bu adam heç bir çətinlik çəkmədən keçmiş sovet məkanını Rusiyanın həyatı və qanuni maraq zonası elan edə bilər. Ona görə də düşünür ki, Baydendən və eləcə də digərlərindən fərqli olaraq Trampdan daha çox şey qopara bilər. Odur ki, Bayden dövründən fərqli olaraq, sülhdən daha az danışır, daha çox bu xüsusda Trampa meydan verir ki, o, Kremli razı salmaq üçün imkan qədər fantaziyasına daha

çox meydan versin, halbuki heç olmasa, ətrafındakı siyasi biznesmenlər Donaldda başa sala bildilər ki, üç illik müharibədən və bu qədər itkidən sonra Ukraynanı Rusiyanın ayaqlarının altına atmaq böyük siyasi fərasət deyil, heç biznes də deyil, çünki həтта biznesdə belə hamı hər şeyi necə gəldi satmağa deyil, daha çox mənfəət götürməyə çalışır...

Amma burada mənim yadıma ABŞ-ın bir vaxtlar Cənub-Şərqi Asiyadakı müharibələri düşür. O vaxt, səhv etmərəmsə, iki Vyetnam, iki Koreya yarandı! İndi də iki Ukrayna yaranmayacaq ki? Axı bu haqda da çoxdan nəinki şeyiələr, həтта söhbətlər də dolaşır...

Münhendə 61-ci illik Təhlükəsizlik Konfransı (13-17 fevral) başa çatdı. Dəvət edilən qonaqlar arasında Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan da var idi. Paşinyan Münhendə Almaniya kansleri Olaf Şolts və bir sıra digər ölkələrin rəsmiləri ilə bir araya gəldi.

Bu təmaslar zamanı Güney Qafqazda vəziyyət və Azərbaycan-Ermənistan sülh danışıqları da müzakirə edildi. Diqqətçəkicidir ki, Almaniya səfərindən bir neçə gün qabaq Paşinyan Fransada, ondan da az öncə (4-7 fevral) ABŞ-da olmuşdu. Beləcə cəmi yarım ay ərzində Qərbin 3 mühüm ölkəsini ziyarət etməklə Paşinyan görüşən nəyə nail oldu və ya olmaq istəyirdi? Rəsmi İrəvanın bu üç dövlətdən əsas gözləntisi nədir? İrəvan Bakı ilə danışıqlarda vasitəçimi axtarır? Kələyi nə? Bu səfər-

da Münhen Təhlükəsizlik Konfransının gedişi zamanı həm də erməni hərbiçilər Almaniyanın digər şəhərində NATO çərçivəsində təlimlərə cəlb olunmuşdular. Bütün bunlar Ermənistanın sülhə deyil, revansizmə meyilləndiyini əks etdirir. Həmçinin Ermənistanın Qərbə integrasiyasının davam etdirildiyini göstərməyə xidmət edir”.

Ekspert vurğuladı ki, Paşinyanın səfərlərində nümayiş etdirdiyi mövqe Ermənistanın sülh danışıqlarında maraqlı görünmədiyini, ona görə də heç va-

Paşinyan yeni vasitəçi axtarışında - iki həftədə üç iri dövlətə səfər...

Baş nazir ABŞ, Fransa və Almaniya səfərlərindən əliboş qayıtdı? - analitiklərdən maraqlı iddialar

lərin Bakı ilə sülh anlaşmasına hansısa mənfi təsiri mümkündürmü?

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin sektor müdiri İlyas Hüseynov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Ermənistanın baş naziri regionda və dünyada tez-tez dəyişən geopolitik proseslər fonunda dəstək axtarışındadır: “Çox qısa müddət ərzində ABŞ-da, Fransada və Almaniya səfərdə olması da bununla bağlıdır. Eyni zamanda Paşinyanın bu səfərlərində müdafiə naziri Suren Papikyan da iştirak edirdi. Bu da kifayət qədər nəzərə alınması ciddi nüansdır. Çünki Münhen Təhlükəsizlik Konfransında adətən hərbi səlahiyyətli şəxslər iştirak etmirlər. Bu, diplomatik və təhlükəsizlik məsələlərini əhatə eləyən müzakirə platformasıdır. Amma belə görünür ki, bir-başa olaraq hərbi dəstək, yardım əldə etmək məqsədilə danışıqlar aparılması da Nikol Paşinyanın planları çərçivəsində olub. Bütün səfərlərində çıxışlar eləyən Nikol Paşinyan həm də ölkəsinin müdafiə qabiliyyətinin artırılmasına dəstək olmağa çağırışlar edirdi. Ermənistanın Fransa, Hindistan silahları əldə etməsi ilə yanaşı ABŞ-la da ardı-arası kəsilməyən təmaslar, təlimlər keçirməsi də məlumdur. Bütün bunlar isə regionda sülhə xidmət etmir, təhlükəsizliyə təhdid yaradır. Eyni zaman-

sitəçi də axtarmadığını nümayiş etdirdi: “Üzdə guya Azərbaycanla sülh razılaşmasına can atdığı görüntüsü yaratmağa çalışan Ermənistanın baş naziri reallıqda hücum silahları əldə etmək niyyətini gizlətmir. Hətta Beynəlxalq Sülh Araşdırmaları İnstitutunun da hesabatına baxanda görürük ki, Ermənistan ballistik raketlərin sayı artıb. Bu da təhlükəsizliyə təhdid yaradan məqamlardandır. Biz Vətən müharibəsindən yaxşı bilirik ki, ballistik raketlər mülki ərazilərimizi vurmağa yönəldilmişdi. Ermənistan əldə etdiyi hücum silahlarını geri qaytarmalıdır və sülhə bağlı olduğunu nümayiş etdirməlidir. Azərbaycanın tələbi budur və bu tələb haqlı tələbdir. Ancaq təəssüf ki, Ermənistan tərəfindən bunun əksi edilir, ən müxtəlif mənbələrdən hücum silahları əldə etməyə çalışır və bu da əminlik yaradır ki, Ermənistan sülhə yox, müharibəyə hazırlaşır”.

Siyasi şərhçi Xəyal Bəşirov bildirdi ki, Nikol Paşinyanın son zamanlar xarici səfərlərini intensivləşdirməsi Ermənistanın Qərbə integrasiya görüntüsünü davam etdirmək və özünü dəstəyin davamına nail olmaq məqsədi güdür: “Amerikaya səfər və yeni prezident Donald Tramp ilə görüşmək cəhdi, lakin cəhdin uğursuz olmasından sonra Paşinyan bu uğursuz-

luğu cəmiyyətin gözündə kompensasiya etmək üçün başqa istiqamətlərdə səfərlərini və görüşlərini artırdı. Səfər trayektoriyasına nəzər yetirərsək, Ermənistanın baş nazirinin əslində de-fakto mövcud olmayan, fəaliyyət göstərməyən, amma deyure Ermənistanın pozuculuq yanaşması nəticəsində mövcud olma süni görüntüsü ilə üz-üzə qalan Minsk Qrupunun üç həmsədr olan dövlətlərdən ikisinə ard-arda səfərlər etdiyini görürük. Bu, əslində Ermənistanın hiyləgərliyini, ATƏT-in Minsk Qrupunun ləğvinin tərəfdarı olmadığını bir daha ortaya qoyur. Ermənistan sülhə hazırlaşmır. Himayədarları olan dövlətlərə səfərlər etməklə Paşinyan sülhə dəstək əldə etmək məqsədi güdmür. Ermənistan bir daha sübut edir ki, o, sülhə hazırlaşmır, 30 ilə yaxın sülhün əslində yaranmasına imkan verməyən məlum vasitəçilərdən revans üçün dəstək almağa çalışır. O, sülh danışıqları üçün vasitəçi deyil, yeni müharibəyə başlamaq üçün dəstək, himayədar axtarır”.

Ekspertin sözlərinə görə, Cənubi Qafqaz mövzusunun Paşinyanın ABŞ, Fransa və Almaniya səfərlərində heç də prioritet olmadığı göründü: “Xüsusilə Ermənistan heç də Paşinyanın istədiyi səviyyədə maraqlı kəsb etmir o paytaxtlar üçün. Hətta Emmanuel

Makronun belə Nikol Paşinyana yanaşması Ermənistan mövzusunun artıq onlar üçün o qədər də aktual olmadığını nümayiş etdirdi. ABŞ-ın, Fransa, eləcə də Münhen Təhlükəsizlik Konfransına toplaşan böyük dövlətlərin özlərinin prioritetləri var, onlar üçün daha aktual olan mövzular var və bu mövzular arasında Ermənistan yer almır. Hətta Cənubi Qafqazla bağlı da onların bu gün real planlarının olmadığını görürük. Cənubi Qafqaz nə qədər əhəmiyyətli region olsa da hazırda dünyanın bölüşdürülməsi mövzusunda söhbət gəndə Cənubi Qafqazın adı heç də ön sıralarda çəkilmir. O cümlədən Ermənistanın guya “Türkiyə ilə Azərbaycan arasında qalıb sıxışdırılan öl-kə” olması kimi uydurma mövzu böyük dövlətlər üçün prioritet təşkil etmir. Bütün bu reallıqlara görə də Ermənistanın 2025-ci ilin ilk aylarında, xüsusilə Münhen Təhlükəsizlik Konfransı öncəsi atdığı addımlar, etdiyi cəhdlər uğursuzluğa düşər oldu. Ermənistan mövzusunun qeyri-aktual olduğu daha qabarıq üzə çıxdı. Əslində Nikol Paşinyan bu vəziyyəti nəzərə alıb Azərbaycanla heç bir vasitəçi olmadan tez bir zamanda sülh müqaviləsini imzalamalıdır. Normal məntiq bunu tələb edir”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Erməni diasporu baş naziri boykot etdi

Almaniyada fəaliyyət göstərən erməni diaspor təşkilatları Münhen Təhlükəsizlik Konfransında iştirak etmək üçün bu ölkəyə səfər edən Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanla görüşməkdən imtina edib. “Yeni Müsavat” xəbər verir ki, bu barədə Almaniya Erməniləri Mərkəzi Şurasının İdarə Heyətinin sədri Conatan Şpangenberg deyib.

Onun sözlərinə görə, Erməni yeparxiyası, 16 kilsə ittifaqı, Almaniya Erməniləri Mərkəzi Şurası və ya onun üzvü olan hər hansı ictimai təşkilat, “Ermənistan” fondu, Erməni Hüquqşünaslar İttifaqı, Erməni Həkimlər İttifaqı, Ermənistan Peşəkarlar İttifaqı, Ermənistan Sahibkarlar İttifaqı, Erməni Ümumi Xeyriyyə İttifaqı, Ermənistan Akademiklər İttifaqı, Erməni Yardım Cəmiyyəti, müxtəlif erməni gənclər ittifaqları və digər təşkilatlar Paşinyanla görüşməkdən imtina ediblər. “Heç bir tanınmış şəxs və ya intellekt orada olmayıb. Yalnız Münhen Erməni İttifaqının İdarə Heyətinin yeni seçilmiş bir üzvü iştirak edib”, - Şpangenberg bildirib. Qeyd edək ki, Nikol Paşinyan Münhen Təhlükəsizlik Konfransında iştirak üçün bu ölkəyə gəlmişdi.

Köçəryandan Qarabağ açıqlaması: “Bu, müharibə çağırışı idi”

“Qarabağın Azərbaycana təhvil verilməsi iki mərhələdə həyata keçirilib: birincisi müharibədən əvvəl 2018-2020-ci illərdə, ikincisi isə ondan sonra 2023-cü ilin sentyabrına qədər”.

“Yeni Müsavat” xəbər verir ki, bu barədə Ermənistanın sabiq prezidenti Robert Köçəryan mətbuat konfransında bildirib. “Baş nazir (Nikol Paşinyan) 2019-cu ildə danışıqlara sıfırdan başladığını söylədi. Bu, o demək idi ki, o, həmsədrləri heçə saydı. Mahiyyət etibarilə danışıqlar prosesi dalana dirəndi. Sonra bəyan elədi ki, “Qarabağ Ermənistanıdır”. Əgər belədirsə, onda nə barədə danışıqlar aparılmalı idi? Bu, mahiyyət etibarilə müharibəyə çağırış idi”, - sabiq prezident bildirib. Rusiyanın keçmiş münafiqi ilə bağlı vasitəçiliyindən danışan Köçəryan söyləyib ki, Ermənistan baş nazirinin Qarabağı Azərbaycan ərazisi kimi tanıması qərarı Moskvanın vasitəçilik mandatını ləğv edib: “Rusiya 10 noyabr bəyanatına uyğun olaraq vasitəçi olmuşdu. Amma Qarabağın Azərbaycan ərazisi kimi tanınmasını ehtiva edən Praqa bəyanatı faktiki olaraq bu vasitəçiliyin üstündən xətt çəkdi”.

Xatırladaq ki, Robert Köçəryan 1990-cı illərdə Azərbaycan ərazilərinin işğalının, Xocalı soyqırımı və digər hərbi cinayətlərin əsas iştirakçılarından biridir. Onun barəsində Azərbaycanda cinayət işi açılıb.

Kinodan inciyanlar

Zamin HACI
 zaminhaci@gmail.com

Vəkillər Kollegiyası ilə İctimai Televiziya arasında dava düşüb. Çox maraqlı bir məsələ üstündə: İTV-də nəse serial gedirmiş, orada vəkil obrazını təhqir eləyiblər, bizim şanlı kollegiya da bunu, türkün sözü, üstünə götürüb.

İndi kollegiya bəyanat verir ki, şərəfli vəkil peşəsini aşağılamaq, alçalmaq telekanala üz ağılığı getirmir. O tərəfdən də həmin serialda oynayan aktyor vəkillərin kinodan inci-meyini absurd adlandırır.

Kim haqlıdır? Məndən olsa hər ikisi. Eyni zamanda da heç biri. İzah edim.

Söhbət ondadır ki, yetişmiş, inkişaf eləmiş cəmiyyətlərdə kinonun, ümumiyyətlə, incəsənətin istənilən sahəsinin məhsulunu elə sənət məhsulu olaraq da qəbul edirlər, bundan inciyan-küsən olmur. “Bəyin oğurlanması” filmindəki sualı verən olmur: “Kinolarda doğrudan-doğruya öpüşürlər, yoxsa yalanpışdan?” Ancaq biz inkişaf eləmiş cəmiyyət sayılıırıq. Elə bu cür diskussiyaların ortaya çıxması da bunu isbat edir. Deməli, vəkil peşəsini kinoda təhqir etmək hələ tezdir.

Üstəlik, İTV o serialda vəkil haqda işlətdiyi ifadələrin yarım faizini müstəntiq haqda işlədibmi? Şübhə edirəm. Bir dəfə “Vətəndaş A” serialı haqda yazmışdım, yenə təkrar edirəm: o filmə bütün günahlar və çirkin əməllər səlahiyyətli bələdiyyənin üstünə yığılmışdı, sanki hadisələrin cərəyan etdiyi xaraba kənddə icra nümayəndəsi, sahə müvəkkili və sairə orqanlar, dövlət qurumları yerli-dibli yox imiş.

Sözü ona gətirirəm ki, hamıya bir gözlə baxa bilməyən-də çaşlıq və çaş-başlıq yaranması təbiidir.

Ümumiyyətlə, sənət azad olmalıdır, lakin sənət azadlığının altında başqa azadlıqlar da durur. Bunu çox izah edə bilmərəm, çünki mən də azad deyiləm. Ancaq istənilən vəziyyətlərdə hər hansı sənət - keyfiyyətindən asılı olmayaraq - cəmiyyətdə qıcıq oyadırsa, kimlərsə səbəbi ilə oynayırsa, deməli, lazımdır! İTV Vəkillər Kollegiyasını tərpətib, kollegiya bəlkə müstəntiqləri tərpədəcək, oradan vibrasiya hakimlərə keçəcək və sairə və ilaxır. Bir də gördün hüquqlarımız fəvvərə vurdu. Vallah. Öz canım üçün, şişirtmə eləmirəm. Orqanizmə virus düşəndə, qızdırma qalxır. Xəstəliyin müalicəsi üçün əvvəlcə həb atırsan, sonra iynəyə keçirsən. Yalnız ölümlər heç nəyə reaksiya vermir.

Hikmət Rəhimovun “Apatiya” adlı filmi var. Keçən il çıxmışdı. Açıq, mən baxdım, heç bəyənəmədim. Ancaq buna reaksiya bildirməyə də ehtiyac duymadım, çünki filmədən başqa nəyə desən oxşayırdı. Sonra isə baxdım ki, hərə bundan bir sicilləmə tənqid yazır. Sən demə, Rəhimov cəmiyyətimizi alçaldırmış, filmə iyirənc səhnələr var və sairə. O zaman mən, pis çıxmasın, barmağımı dişlədim: əgər bu “kino” kimlərsə qıcıqlandırır, iyirəndiribse, deməli, bunun içində nəse var. Sənət adına!

Sonra Rəhimov daha qızıxdı və o filmin ardını çəkib. Buna baxmağa heç həvəsim olmadı. Lakin 1-ciyə baxıb 2-cini də izləyən və yenə söyənler çıxdı! Heyrətamizdir. Sanki mazoxistdirlər. Bəyənəmirsen, niyə baxırsan? Qadın hamamından şikayət edən adamın lətifəsi yadınıza gəlirmi?

O cümlədən kimsə jurnalistləri topdan qabağına qoyub söyləndə şəxsən mənim tüküm belə tərpənir. Hamıya cavabdeh deyiləm ki? Özünü hansısa peşəyə, hansısa kəndə, rayona, nə bilim, xalq şairinə cavabdeh bilmək yarımçıqlıq əlamətidir. Təklif edirəm inkişaf edək.

Söz kinodan düşmüşkən... Bugünlərdə kino ittifaqımızın sədri Rəsim Balayevin hökumətə müraciəti dərc edildi. Uşaq kinonun inkişafı üçün dövlət proqramı hazırlamağı istəyirdi. Yenə kiflənməmiş proqramların həsrətindəyik... Deyir pul verin, animasiya çəkək. Rəsim müəllim, vallah, belə müraciətlər yazmasan Beyrək deyərək sənə...

Keçən il Latviyada çəkilən “Axın” (“Straume”) animasiya filmi dünyada ödülləri yığa-yığa gedir, bir dəne “Oskar”ı qalib, böyük ehtimal onu da qapazlayacaq (bütçəsi 3 milyon 500 min avrodur - bizdə ildə bütün kinoya hökumət bu qədər pul ayırmır). Latış, fransız və belçikalı adamlar birgə çəkib. Bütçəsi üçün də Avropa Birliyinin kinoya dəstək üçün yaratdığı “Evrımaj” (Eurimages) fondu pul ayırır. Azərbaycan Qafqazda bu fonda üzv olmayan yeganə ölkədir.

Bu qədər.

Avropa İttifaqının (Aİ) Ermənistan-dakı “müşahidə missiyası”nın üzvləri Azərbaycanla həmsərhəd ərazilərdə müşahidələrini davam etdirir. Son görüntülər bunu deməyə əsas verir. Məlumatla görə, onlar bu dəfə Qubadlı ilə həmsərhəd zonada müşahidə aparırlar.

nokl diplomatiyası nə dünya, nə də Avropa diplomatiyası tarixində heç vaxt olmayıb. Və bunun həyata keçirilməsinin prinsip etibarilə heç bir əsası yoxdur. Bir ölkənin ərazisindən binokla başqa bir ölkənin ərazisinə baxmağın nə verəcəyi aydın deyil və bu, analitiklər tərəfindən sadəcə gülüş və təəcüblə qarşılanır. Əgər onlar Azərbaycanda nəse görmək

altında olarkən beynəlxalq təşkilatlar, o cümlədən Avropa Birliyi bildirdi ki, müharibə bitdikdən sonra bərpa işləri üçün böyük vəsait ayıracaqlar. Amma nə torpaqların minalardan təmizlənməsi, nə də yeni yaşayış məntəqələrinin tikilməsi üçün Avropa İttifaqından hər hansı bir dəstək yoxdur. Bu gün Avropa İttifaqının binokl diplomatiyasına

birbaşa NATO anlamına gəlir. Missiyanın bu günə qədər fəaliyyətini Ermənistan üçün qənaətbəxş hesab etmək olar. Çünki Missiya Ermənistan tərəfinin edə bilmədiklərini asanlıqla həyata keçirir. Azərbaycan tərəfini müşahidə edir, qeydlər aparır. Hətta əvvəlki dövrlərdə missiya şərti sərhədə gəlib gedəndən dərhal sonra atəşkəs pozu-

Sərhəddə “binokl diplomatiyası” - müharibəyə hazırlıq...

Avropa İttifaqının şərti sərhəddə ikili oyunu davam edir; **deputat**: “Proses çətin gedir, amma...”

Avropalılar binokla ətrafa və Azərbaycan ərazilərinə baxış keçiriblər. Azərbaycan sərhəddəçiləri ənənəvi olaraq “müşahidə missiyası”nın hərəkətlərini nəzarətə götürüb və qeydə alıb. Bəllidir ki, Avropa İttifaqının de-fakto casus missiyası mütəmadi şəkildə sərhədboyu müşahidələr aparır. Onlar hər dəfə bir istiqamətdə peyda olur və ərazilərimizə baxırlar. Maraqlıdır, avropalı “revizor”lar nəyə baxırlar və nə görmək istəyirlər? Məsələn, Qubadlı istiqamətində onları nəyi müşahidə edə bilər?

Belə çıxır ki, varlıqlarını sübut etmək üçün vaxtaşırı bu addımları atırlar. Yeni ki, Aİ regiondadır və şərti sərhəddə guya atəşkəsə nəzarət edir. Bundan əlavə, üzdeyən missiyaya həm də İrəvanın müharibə hazırlığının elementi və ya “maskirovka” kimi baxmaq lazım gəlir. Yada salaq ki, missiya az illiyə uzadılib. Bakı isə qərara etiraz edib. Baş nazir Paşinyan təklif edib ki, delimitasiya edilən ərazilərdən avropalı müşahidəçilər çıxsınlar. Lakin bu da uzun çəkən prosesdir.

Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin üzvü Aydın Mirzəzadə “Yeni Müsavat”a açıqlamasında müşahidə missiyası adı altında Ermənistanla verilən dəstəkdən söz açıdı: “Avropa İttifaqının bu günlərdə Ermənistanla həyata keçirdiyi bi-

istəyirlərsə, Azərbaycana mü-raciət edərək strateji və xaricilərin girişi qadağan olunan obyektlər istisna olmaqla, istənilən Azərbaycan ərazisinə baxa bilərlər. Hesab edirəm ki, bu, əslində Ermənistanla xaricdən verilən bir siyasi dəstəkdir. Bu diplomatiyanın regionda sülhün bərqərar olmasına heç bir təsiri yoxdur. Azərbaycan və Ermənistan bu gün heç bir vasitəçi olmadan sülh müqaviləsi üzərində işləyirlər. Proses çətin gedir, amma buna baxmayaraq, tərəflər vaxtaşırı görüşür və məsələləri müzakirə edirlər. Avropa İttifaqının binokl müşahidəçiləri isə sadəcə olaraq bu gün vəziyyəti daha da gərginləşdirməkdən başqa heç bir işləri yoxdur. Ermənistanla yalnız öz problemini başqa ölkələrin və ya hansısa bir beynəlxalq təşkilatın çiyinlərinə yükləmək lazımdır. Onlar düşünürlər ki, bununla Ermənistanın problemini diqqətdə saxlaya biləcəklər”.

Deputat vurğuladı ki, onsuz da xaricdəki erməni diaspor təşkilatları və ermənipərəst qüvvələr Ermənistanı maksimum müdafiə edirlər: “44 günlük Vətən müharibəsindən sonra - baxmayaraq ki, torpaqları işğal altında olan Azərbaycan, işğal edən isə Ermənistan idi - Avropa İttifaqı Ermənistanla 2 milyard avro yardım ayırdı. Azərbaycana isə hər hansı bir yardım göstərmək fikrindən uzaqdırlar. Torpaqları işğal

ayırdığı vəsaitlə işğaldan azad olunmuş ərazilərdə nəçə-neçə yaşayış məntəqəsi salmaq, məktəblər və xəstəxanalar tikmək mümkün olardı. Ermənistanın uzun müddət müşahidəçiləri saxlama qərarı hesab edirəm ki, heç bir məntiqə sığmır”.

A.Mirzəzadə dedi ki, onun bu missiyanı uzun müddət saxlama cəhdi əslində Ermənistanı siyasi cəhətdən Avropa İttifaqına daha çox bağlamağa xidmət edir: “Onsuz da Ermənistan həmişə ona dəstək olmuş Rusiyadan bu gün uzaqlaşma siyasəti yürüdü. Hətta Avropa İttifaqına üzvlük məsələsini parlamentdə müzakirə edir və Ermənistanın öz ərazisində belə bir missiyanı saxlamaq qərarı onların fikrincə, ölkənin Avropa İttifaqına asanlıqla qəbul olunmasına səbəb ola bilərdi. Lakin təcrübəli Avropa diplomatlarının belə bir missiyanı həyata keçirməsi açıq deyirdim ki, Avropa İttifaqı tarixində ən əcaib, eyni zamanda təəcüb doğuran bir hal kimi tarixə düşəcək”.

Hərbi ekspert Səxavət Məmməd isə qeyd etdi ki, Avropa İttifaqının mülki missiya adı altında Ermənistan-Azərbaycan sərhədinə yerləşən nümayəndələri gerçəkdə kəşfiyyatla məşğuldurlar: “O missiyaya Avropa İttifaqı demək də yalnisdir. Çünki Kanadanın o missiyanın tərkibində olması

lurdu. Hazırda missiya Ermənistan tərəfinin sifarişlərini yerinə yetirir. Məsələn, hansısa bir istiqamətlə bağlı Ermənistan tərəfi Azərbaycanda hərəkətilik görürsə, dərhal o istiqamətə mülki missiyanı göndərir”.

Eksperti söylədi ki, Azərbaycan tərəfinin bu məsələdə əli-qolu bir qədər bağlıdır: “Məsələn, Ermənistan tərəfi açıq şəkildə müşahidə apara bilməz. Ancaq sözügedən qrup bunu rahatlıqla edə bilər. Azərbaycan tərəfinin əli-qolu ona görə bağlıdır ki, müşahidə aparan tərəf Avropa İttifaqıdır. Onlara qarşı atılacaq hər hansı bir addım isə rəsmi Bakını çətin vəziyyətə qoya bilər. Bundan əlavə, Ermənistan üçün Avropa İttifaqının mülki missiyası sığorta xarakterlidir. Çünki Azərbaycan tərəfi onları nəzərə almadan hansısa addım ata bilməyəcək. Hesab edək ki, Zəngəzur dəhlizi silah gücü ilə açılacaq, bu zaman o missiya başağsına çevriləcək. Əslində Avropa İttifaqı, daha dəqiqi, Fransa məhz bu missiyanı ona görə şərti sərhədə gətirib ki, Azərbaycanın sərt güc təbiiçiyinin qarşısını alsın. Yaxud Azərbaycan sərt gücdən əvvəl onlarla masaya otursun və hansısa güzəştlərə getsin. Bəziləri Avropa İttifaqının mülki missiyanı ciddiyyə almırdı. Zaman keçdikcə artıq məlum olur ki, bu missiyanın məqsədi nədir”.

S.Məmməd hesab edir ki, Ermənistan bu missiyadan istifadə edərək şərti sərhədinin təhlükəsizliyini sığortalayır və silahlanmaya, ordu hazırlığına ciddi fikir verir: “Ermənistan nəinki ştat strukturuna uyğun, hətta artıqlaması ilə silahlanmaya gedir. Ermənistanın bu hazırlığının bir səbəbi var, o da revans. Hərbi bütçənin iki dəfə artırılması, ardıcıl təlimlər, yeni hərbi hissələrin yaradılması prosesin istiqamətini göstərir. Rusiya ilə Azərbaycan arasındakı gərginlik isə ermənilərin dilini açır. Açıq şəkildə Azərbaycana qarşı müharibə edə biləcəklərini, hətta Qarabağı yenidən işğal edə biləcəkləri barədə fikirlər səsləndirirlər. Ona görə də hazırda prosesin bitdiyini deyə bilmərik. Əksinə, Ermənistan Azərbaycan arasındakı proses daha da mürekkəbləşir. Müharibənin olması arzuolunan deyil. Çünki bu dəfəki müharibə təkcə iki ölkəni yox, regionu iflic edəcək”.

□ **Cavanşir ABBASLI, “Yeni Müsavat”**

Azərbaycana hibrid təhlükə - Rusiya buna getsə...

Moskvanın "yumşaq qarın altısı" sayılan Cənubi Qafqaza qayıdış riski var; Bakının post-Ukrayna dönəmi üçün "B" planı varmı?

Ukrayna müharibəsinin bitməsi ilə dünya və regional geosiyasi arxitektura mühüm dəyişikliklər ediləcəyi yönündə ehtimallar xeyli güclənib. Azərbaycanın yerləşdiyi Cənubi Qafqaz isə Rusiyanın "yumşaq qarın altısı" sayılır. O səbəbə gözlənilir ki, Moskvanın bölgəmizə diqqəti yenidən artacaq.

Rusiya isə məlum olduğu kimi, özünün neoimperialist maraqlarını iqtisadi faktorlar deyil, bir qayda olaraq, hərbi mövqədlər amili üzərindən reallaşdırmağa çalışır. Son aylar Bakı-Moskva münasibətlərində belli səbəbdən hökm sürən sərinlik nəzərə alınsa, bu xüsusda neqativ gözləntimiz nə ola bilər? Artıq Kremlin əlində ölkəmiz əleyhinə uzun illər mühüm təzyiq rıçağı qismində istifadə etdiyi "Qarabağ kartı" yoxdur. Lakin belə fikirlər səslənir ki, Rusiya, Azərbaycanı düşmən olan Fransa və digər bu kimi dövlətlərin yanında yer alaraq, BMT Təhlükəsizlik Şurasında (TŞ) ölkəmiz əleyhinə qətnəmə təşəbbüsü ilə çıxış edə, habelə Azərbaycanda separatizmi alovlandırmağa cəhdlər göstərə bilər. Yaxud digər addımlar da ata bilər.

Öz növbəsində ukraynalı publisist və jurnalist Vitali Portnikov hesab edir ki, Rusiya Ukrayna ilə əslində heç bir uzunmüddətli nizamlanma haqqında düşünmür, çünki Putinin hədəfi - keçmiş SSRİ sərhədləri daxilində dövləti bərpa etməkdir. Onun qənaətinə, Rusiyanı yalnız iqtisadi və hərbi resursların çatışmazlığı bu yoldan çəkəndirə bilər. Belə pessimist proqnozlar üçün əsaslar ciddiymi? Azərbaycan Rusiya ilə bağlı xoşagəlməz "fors-major" situasiyalardan yayınmaq üçün indidən hansı ön

tədbirləri olmalıdır. Bəs Bakının post-Ukrayna dönəmi üçün "B", "C" planları varmı? Analitiklərə görə, həyəcanlanmağa dəyməz, Şuşa Bəyannaməsi bizə kifayət edəcək. O halda ABŞ və Avropa Birliyinin Qafqaza yönəlik siyasəti xeyrimizə olacaqmı? Şər deməsən xeyir gəlməz, tutaq ki, Ukrayna böhranından sonra münasibətləri normallaşan ABŞ, Fransa və Rusiya nə vaxtsa BMT TŞ-də erməni məsələsini (qayıdış, təhlükəsizlik məsələsi və s.) qoya bilərmiz? O halda, TŞ-nin digər 2 daimi üzvü olan və bizə loyal münasibəti olan Böyük Britaniya və Çinin mövqeyi necə olar, Azərbaycanın xeyrinə onlar veto hüququndan istifadə edərmiz?

Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağının sözlərinə görə, 30 il əhəmsədr ölkə keçmiş Qarabağ münaqişəsini "müzakirə" edib. Partiya sədri hesab edir ki, hər dəfə ABŞ və Rusiyanın müxtəlif mövzular da maraqları toqquşurdu, Qarabağa gələndə üst-üstə düşürdü: "Ona görə də indisi qənaətdir ki, ermənilərin qayıtılması Rusiyanın və Birləşmiş Ştatların istəklərinə uyğundurmu? Məncə, bəli. Onlar istəyirlər ki, Qarabağda ermənilər olsun və bundan zaman-zaman lazım gələndə Azərbaycan əleyhinə istifadə etsinlər. Sadəcə, bunu necə həyata keçirəcək-

lər? Əgər Azərbaycana təzyiq göstərmək nəzərdə tutulursa, bu mümkün olmayacaq. Azərbaycan hakimiyyəti bu məsələdə təzyiqlər qarşısında geri çəkilməyəcək".

A.Nağının fikrincə, əgər hüquqi müstəvidə məsələ qaldırılacaqsa, yenə də Azərbaycanın əlinin güclü olduğunu qeyd etmək lazımdır: "Onların buradan qovulması faktı yoxdur, deportasiya edilməyiblər, etnik təmizləmə aparılmayıb. Əksinə, Azərbaycanın beynəlxalq məhkəmələrdə qaldıracaq sübutları, ərazilərimizdə törədilən cinayətlərə dair materialları var. Digər tərəfdən, ermənilərin Qarabağa qayıdışı na cavab olaraq bizim də tələbimiz var - qərbi azərbaycanlılar öz yurd-yuvasına qaytarılmalıdır. Ona görə də istənilən müstəvidə bizim əsaslarımız var. Həmçinin bəlkə də 15-20 min erməni qayıtmaq istəyə bilər, amma Paşinyan hakimiyyəti bunun əleyhinədir. Onlar yenidən vəziyyətin gerilənməsini istəyirlər".

A.Nağının sözlərinə görə, spiker Simonyanın çıxışı Ermənistanın gündəminə bomba kimi düşdü: "Parlament sədri dedi ki, "mən də Qarabağdanam, biz sizin üçün döyüşdük, amma siz çıxıb gəldiniz". Bu bəyanat əslində Ermənistanın etirafı idi ki, Qarabağdakı ermənilərə görə torpaqları işğal altında saxlayıblar. Halbuki bunu inkar edirdilər, deyirdilər ki, oradakı "artsax" qüvvələri döyüşürlər. Yəni İrəvanda iqtidar da, müxalifət də, xalq da anlayır ki, geri qayıtmaq mümkün deyil. Xarici dövlətlərin bu

məsələdə marağı olsa belə, alınmayacaq. Çünki Azərbaycan Türkiyə ilə birgə addımlayır".

Professor Qabil Hüseynli isə Rusiyanın SSRİ-2 modeli planları fiaskoya uğrayıb. Politoloq Ukrayna cəbhəsində rusların "dışlərinin qırıldığı" deyərək, strateji məğlubiyyətlə üzləşdiyini düşünür. Onun sözlərinə görə, Putinin 3 günə Kiyevi tutub Ukraynanı ittifaq dövlətinə daxil etmək planı puç olduğuna görə, onun postsovet məkanında əvvəlki qədər ağılıq etməsi mümkün olmayacaq. "Əvvəla, Rusiya regionda təkbaşına hegemonluq edə bilmir. Artıq bölgəyə Türkiyə, Çin, Pakistan, ən əsası isə Avropa Birliyi və Birləşmiş Ştatlar daxil olub. Moskva daha dominant deyil. Onun Cənubi Qafqazdan Yaxın Şər qədər mövqeləri zəifləyib. Ona görə Rusiya bölgəyə hərbi deyil, iqtisadi doktrina ilə qayıtmaq strategiyası tutur. Zəngəzur koridoru, Şimal-Cənub dəhlizi kimi layihələr Rusiya üçün nəfəslikdir. Çünki elə bir asılılıq yaranıb, artıq hərbə-zorba gəlməklə hakimi-mütləq olmaq nonsensdir".- Q.Hüseynli belə qiymətləndirir.

Onun zənnincə, Ukraynada müharibədən başı açılan Kremlin ətrafına az-çox təhdidlər yağdıracağı istisna deyil, sadəcə, əvvəlki təsir gücü qalmayıb: "Azərbaycanın Türkiyə ilə Şuşa Bəyannaməsi, Çinlə strateji tərəfdaşlıq sənədi var, Ermənistan AB və ABŞ-ı regiona cəlb edib, Gürcüstani tam ram edə bilməyib... Yəni ki, 2022-ci ildən sonra Rusiya başqadır. İndi təqəddən düşmüş, özü haqda mifi dağılmış ölkə var. Əlbəttə ki, reabilitasiya etməyə çalışacaq. Amma Ukraynada atəş-kəs olsa belə, sanksiyalar ləğv edilməyəcək. Bu da Rusiyanın illərlə ciddi iqtisadi təzyiqlər altında qalacağı, yorulacağı deməkdir. İqtisadi cəhətdən zəifləmə isə Rusiyanı ətrafına təhdidlər yağdırmağa imkan verməyəcək".

Professor ermənilərin Qarabağa qayıdışını isə gözləmir: "Əvvəla, özləri istəmir. İkincisi, Paşinyan buna qarşıdır. Üçüncüsü, o kitab bağlanıb. 300 min azərbaycanlı da öz evinə qayıtmalıdır. Paşinyan anlayır ki, Qarabağda qayıdışdan kənar güclər istifadə edəcək və yenə münəqışə qızışdırılacaq. Bu da İrəvana lazım deyil. Ən nəhayət, Azərbaycan Prezidenti qətiyyətli siyasətçidir və hansısa xarici təzyiqlər qarşısında geri çəkilməz deyil ki, Rusiyanın, ya da keçmiş həmsədrlərin diqtəsi ilə hərəkət etsin".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Bakı-Vaşinqton əlaqələrinə "keçmiş olsun" deyəkmi...

Siyasi şərhçi: "Trampın Azərbaycanın strateji mövqeyini mərkəzə alacağı ehtimalı yüksəkdir"

ABŞ -Azərbaycan münasibətləri son illərdə müxtəlif mərhələlərdən keçib. Donald Trampın yenidən ABŞ prezidenti seçilməsi ilə iki ölkə arasındakı əlaqələrin yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoyacağı gözlənilir. Cozef Bayden administrasiyası dövründə ABŞ-Azərbaycan münasibətlərində müəyyən gərginliklər yaşanıb.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev bu dövrü "itirilmiş illər" kimi qiymətləndirərək, Bayden administrasiyasının Azərbaycana ədalətsiz yanaşdığını vurğulayıb. Ekspertlərə görə, Tramp administrasiyasının pragmatik yanaşması və Azərbaycanın enerji təhlükəsizliyindəki rolu nəzərə alınaraq, iki ölkə arasında siyasi, iqtisadi və təhlükəsizlik sahələrində əməkdaşlığın genişlənməsi gözlənilir.

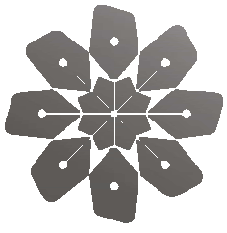
Siyasi şərhçi Azər Hüseynov mövzunu "Yeni Müsavat"a şərh edərkən deyib ki, Azərbaycan dövlətinin ali strateji məqsədi müstəqilliyini qorumaq və beynəlxalq müstəvidə güclənməkdən ibarətdir: "Bu hədəfə çatmaq üçün tarixi təcrübələrin davamlı şəkildə dəyərləndirilməsi, keçmişdə siyasi əlaqədə olunan liderlərin fəaliyyətinin dərinəndən təhlil edilməsi zəruridir. Bu kontekstdə, ABŞ-in keçmiş prezidenti Donald Trampa münasibətlər də xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Trampın birinci prezidentlik dövrü əsasən ABŞ-ın iqtisadi qüdrətinin bərpasına yönəlmişdi. Onun siyasi portreti, bir milyardər və iş adamı kimi fəaliyyətinin əsas prinsiplərinin maddi və iqtisadi gücün artırılması, eləcə də geosiyasi layihələrin iqtisadi aspektlərinin gücləndirilməsi üzərində qurulduğunu göstərir. Bu səbəbdən, Tramp administrasiyası dövründə Azərbaycanla münasibətlər konkret və pragmatik xarakter daşıyırdı.

Azərbaycan dövlət başçısının da vurğuladığı kimi, Trampa müəyyən bir siyasi ünsiyyət təcrübəsi mövcuddur ki, bu da onun gələcəkdə Azərbaycanla bağlı atacağı addımların proqnozlaşdırılmasına imkan yaradır. Burada əsas məqam, Azərbaycanın xarici siyasət strategiyasının effektiv şəkildə həyata keçirilməsi imkanlarının genişləndirilməsidir. Bayden administrasiyası ilə münasibətlər isə fərqli bir çərçivədə inkişaf edib. Demokratların xarici siyasət doktrinasının mühüm xüsusiyyətlərindən biri, ABŞ-ın maraqlarını qeyri-dövlət aktorları vasitəsilə reallaşdırmağa meyli olmalarıdır. Bu yanaşma, iqtisadi imperativlərdən daha çox siyasi xarakter daşıyır. Beləliklə, Cənubi Qafqazın ən güclü iqtisadiyyatına malik olan Azərbaycanla strateji ünsiyyətdən daha çox Ermənistanla yaxınlaşmağa üstünlük verilib və zaman-zaman Azərbaycanın maraqlarına uyğun olmayan bəyanatlar səsləndirilib".

Ekspertə görə, Trampın növbəti dövrdə Cənubi Qafqaz siyasətində Azərbaycanın strateji mövqeyini mərkəzə alacağı ehtimalı yüksəkdir: "Bunun əsas səbəbi onun xarici siyasətində iqtisadi prioritetlərə üstünlük verməsidir. Azərbaycan Şərq-Qərb tranzit xəttinin əsas iştirakçılardan biri kimi fəaliyyətini daha da genişləndirmək niyyətindədir və bu istiqamətdə mühüm nailiyyətlər əldə edib. Lakin bu potensialın tam reallaşması üçün aparıcı siyasi, iqtisadi və hərbi aktorların ortaq maraqlar əsasında konsensus əldə etməsi vacibdir. Əks halda, iqtisadi cəhətdən əhəmiyyətli mal və xidmət axınında ciddi problemlər meydana çıxıb bilər.

Azərbaycan dövləti üçün böyük güclərin iqtisadi maraqları ön planda saxlanması əhəmiyyətlidir. Çünki regionun ən iri iqtisadiyyatına malik olan Azərbaycan beynəlxalq iqtisadi proseslərdə iştirakını gücləndirmək və strateji tranzit imkanlarını maksimum dərəcədə dəyərləndirmək niyyətindədir. Bütün bu faktorlar nəzərə alındıqda, gələcəkdə Azərbaycan-ABŞ münasibətlərinin mahiyyət etibarilə dəyişməsi ehtimalı yüksəkdir. Xüsusilə iqtisadi əməkdaşlıq perspektivlərinin genişlənməyi proqnozlaşdırıla bilər".

□ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Müsavat"

**Azərbaycan
Respublikasının
Medlanın İnkişafı
Agentliyi**

Vətəndaş cəmiyyəti, hüquqi dövlət quruculuğu.

Azərbaycan Gürcüstanın Abxaziya bölgəsində keçirilmiş qondarma prezident seçkisini tanımır". Azərbaycanın Xarici İşlər Nazirliyinin bəyanatında belə bildirilib. "Azərbaycan Respublikası Gürcüstanın suverenliyini və ərazi bütövlüyünü dəstəklədiyini bir daha təsdiqləyir və 15 fevral 2025-ci il tarixində Gürcüstanın Abxaziya bölgəsində keçirilmiş qondarma "növbədənəkar prezident seçkisi"ni, həmçinin onun nəticələrini tanımır. Azərbaycan Abxaziya məsələsinin beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə uyğun olaraq sülh yolu ilə həllinin tərəfdarıdır", - sənəddə qeyd olunub. Rəsmi Bakının bəyanatı göstərir ki, Azərbaycan bu problemi 30 ildən artıq yaşamış bir ölkə olaraq, separatizmdən zərər çəkən dövlətlərin yanındadır. Vaxtilə Qarabağda da belə qondarma seçkilər keçirilmişdi. İndi özlərini prezident elan edənlər Bakıda mühakimə olunurlar - Arkadi Qukasyan, Bako Sakanyan və Araik Arutyunyan. Sonuncu isə Samvel Şahramanyan idi ki, bu "vəzifə"də heç 10 gün qalmadı və antiterror əməliyyatından sonra başını götürüb qaçdı.

Yeni Azərbaycan hüquqi dövlət quruculuğu prosesini Qarabağın bütün ərazilərində bərqərar etdi. Orada indi qanuni idarəçilik mövcuddur. Buna qədər isə heç bir dövlətin müstəqilliyini tanımadığı saxta bir rejimin əski parçası olan bayrağı, polisi, prokuroru varıydısa, onların hamısı tarixin zibilliyinə göndərildi. İndi isə Azərbaycanın Abxaziyadakı qondarma seçkilərlə bağlı rəsmi mövqeyi göstərir ki, biz separatizm probleminin nə olduğunu yaxşı bilirik və bu gün ondan əziyyət çəkənlərə dəstək verməyə hazırıq. Çünki hüquqi dövlət quruculuğu ən prioritet məsələ

dir. Ona görə də Azərbaycan bu problemin həllində hər zaman təkə Gürcüstan deyil, Ukrayna, Moldova kimi dost ölkələrin də yanındadır. Bəlidir ki, Moldovanın Dnestryanı, Ukraynanın isə Donbas kimi separatçı bölgələri var. Hazırda Rusiya 2014-cü ildə separatizm baş qaldırmış Luqansk və Donetsk ilhaq edir. Dnestryanı ərazidə isə bunu etmək mümkün olmur, çünki quru sərhəd yoxdur. Əgər ruslar Odessanı götürə bilsəydilər, onda Moldovanın həmin bölgəsinə quru yolu təmin edəçəkdi. Abxaziya və Cənubi Osetiya isə ilhaq üçün əlverişlidir, lakin hələlik

Hüquqi dövlət quruculuğu

YENİ ÜSAVAT
N 30 (8640) 18 fevral 2025

Bakının Abxaziyadakı "seçki"yə reaksiyasının səbəbi

Azərbaycan hüquqi dövlət quruculuğunda
hər bir ölkəyə dəstək verməyə hazırdır;
GUAM-da yeganə ölkəyik ki...

Moskva burada daha çox separatizm olmasında maraqlı görünür. Beləliklə, GUAM üzvü olan 4 ölkənin hər biri separatizm problemi ilə üzləşib, yalnız Azərbaycan 2023-cü ildə bu yaralı məsələni ordu gücünə həll edib.

Onların qarşısındakı isə birbaşa Rusiyadır, yeni həmin ərazilərdə qoşun saxlayırlar. Azərbaycanın əlini gücləndirən faktor isə xunta rejiminin mövcud olduğu dövrə rus hərbiçilərinin ora

başqalarının yaşadığı oxşar çətinliyi unutmuruq, əksinə, beynəlxalq hüquqa söykənirik. Çünki hüquqi dövlət quruculuğu beynəlxalq hüquqda təməl daşıdır.

Siyasi ekspert Züriyə Qarayevanın fikrincə, Azərbaycan separatizmdən əziyyət çəkdiyi dövrdə bir sıra Qərb dairələri, eləcə də ABŞ-dan qondarma rejimə humanitar yardım adı ilə dəstək verilir: "Azərbaycan öz gücünə bu terrorçu rejimə son qoydu. Bizə beynəlxalq dəstək olmadı. Az qala bizi erməniləri etnik təmizləməyə məruz qoymaqla ittiham edirdilər. Halbuki onlara qalmaq və Azərbaycan vətəndaşı kimi yaşamaq təklif edilmişdi. Biz dinc ermənilərə müraciət etdik ki, hüquqi dövlət quruculuğu Qarabağın onlar yaşayan hissəsinə çatacaq, saxta pasport deyil, Azərbaycanın şəxsiyyət vəsiqəsini alaraq yaşayacaqsı-

nız. Sadəcə, qalmaq istəmədilər və biz də məcbur edə bilməzdik. Bu gün Gürcüstan da separatizmə qarşı mübarizə üçün Qərbdən dəstək ala bilmir. Moldova avrointegrasiya yolunu tutsa da, onun separatçı bölgəsi ilə bağlı Avropadan böyük dəstək müşahidə edilmir. Yalnız Ukraynaya separatçı regionlarda döyüşmək üçün dəstək verilir. Yəni separatizm dünyanın bəlasıdır, Avropanın özündə də var, amma buna qarşı mübarizədə ölkələrə lazımi qədər dəstək yoxdur".

Z.Qarayeva hesab edir ki, hüquqi dövlət quruculuğu olmadan sabitlik və inkişaf mümkün deyil: "Bu gün Qarabağa, onun separatizm mövcud olmuş ərazilərinə sabitlik, normal həyat gəlib. Çünki qanunlar işləyir, xunta rejimi yoxdur, silahlar susub. Dövlət içində dövlət qurmaq istəyəndə, bunun üçün silahlanıb terrorçu fəaliyyətlə məşğul olanda ölkədə sabitlik yaranmır. Azərbaycan Qarabağa bu sabitliyi gətirib. Bu gün məhkəmədən də bəlli olur ki, onlar necə silahlanmışdı. O baxımdan, biz Gürcüstan, Ukrayna, Moldova kimi ölkələrə separatizmlə mübarizədə siyasi-mənəvi dəstəyimizi həmişə verəcəyik. Onlar da bizi nümunə görürlər və problemi necə həll etməyimizə heyrandırlar".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Emil SALAMOĞLU

Naxçıvanda eks-məmurun toyuqları da əlindən alınıb

Baş nazirin birinci müavini olmuş Asəf Məmmədov Vasif Talıbovdan sonra əmlaklarını geri tələb edir

Naxçıvan Muxtar Respublikası baş nazirinin birinci müavini olmuş Asəf Məmmədovun qızının adına olan ev qanunsuz ələ keçirilib. Məlumat görə, Asəf Məmmədov işdən çıxarıldandan sonra ona və ailə üzvlərinə məxsus 10-dan çox əmlak təzyiqlərlə ələ keçirilib. Musavat.com-un əldə etdiyi məlumata görə, Vasif Talıbovun hakimiyyəti dövründə Asəf Məmmədov və ailə üzvləri əmlaklarını təhvil vermək istəmədikləri üçün ləğv edilmiş MTN-in zirzəmisində saxlanılıb, təzyiqlərə məruz qalıb. Həmçinin Vasif Talıbovun qudası Fazil Ələkbərov Naxçıvanda daxili işlər nazir olan zaman da Asəf Məmmədov və ailə üzvlərini təzyiq altında saxlayıb. Hətta günlərlə nazirliyin zirzəmisində qanunsuz olaraq saxlatdırıb. Əmlakları təhvil verdikdən sonra onları və ailə üzvlərini buraxıblar.

Sabiq birinci müavin Asəf Məmmədovun və ailə üzvlərinin əmlaklarının alınması Fazil Ələkbərovun dövrünə təsadüf edir. Fazil Ələkbərov Asif Məmmədov və ailə üzvlərinə qarşı bu təzyiqləri "yuxarının göstərişi" kimi qə-

ləmə verib. Asəf Məmmədov Vasif Talıbovun hakimiyyətdən uzaqlaşdırılmasından sonra əmlaklarını geri almaq üçün rəsmi qurumlara üz tutub. Hazırda onun hüquqi yollarla geri almağa çalışdığı əmlaklarından biri də qızı Aytəkin Məmmədovaya məxsus fərdi yaşayış evidir. Asif Məmmədovun qızlarına məxsus evlər, Naxçıvanda iki mağazası, Babək rayonundakı bağ sahəsi, qudasının oğlanlarına məxsus Bakıdakı parnik və qızlarının adına Bakıda olan əmlaklar da əllərindən alınıb. Maraqlı məqamlardan biri isə Asəf Məmmədova məxsus Babək rayonunun Xalxal kəndində olan bağ sahəsi əlindən alınan zaman oradakı toyuqların da aparılmasıdır.

İş üzrə məhkəmə araşdırması aparılsa da, Asəf Məmmədovun qızı Aytəkin Məmmədova hüquqlarını bərpa edə bilməyib. Onun evi 2019-cu ildə əlindən alınıb. Maraqlıdır ki, onun əlindən alınan ev zamanın daxili işlər naziri olmuş Fazil Ələkbərovun göstərişi ilə Elnur İsmayı-

lovun adına keçirilib. Sonra həmin mənzil Fazil Ələkbərovun göstərişi ilə polis əməkdaşı Ricat Mehdiyevin adına keçirilib. Sonra isə Rəşad Allahverdiyevə satılıb.

Aytəkin Məmmədova hər iki şəxslə bağlanmış müqavilənin etibarsız hesab edilməsi üçün məhkəməyə müraciət edib. Lakin qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş müddət ötürüldüyü üçün müraciət qəbul edilməyib. Məhkəmə onu da qeyd edib ki, müddət keçməseydi belə, Aytəkin Məmmədova əmlakının hədə-qorxu və zorla alındığını mötəbər sübutlarla sübut edə bilmir.

İşdə diqqət çəkən başqa bir məqam isə əmlakın ilk sa-

tıldığı Elnur İsmayılovun dedikləridir. İsmayılov əmlakı Rəşad Allahverdiyevə satsa da, bunun qarşılığında heç bir ödəniş almayıb. Bunu məhkəmədə özü də təsdiq edib. Amma Elnur İsmayılov müqavilələrin və bank qəbzlərinin özü tərəfindən imzalandığını təsdiq edib. İddiaçı tərəf məhkəməyə təqdim etdiyi sənədlərdə alqı-satqı müqavilələrində bəzi imzaların saxtalaşdırılması ilə bağlı da məhkəmədən araşdırma tələb edib. Lakin bu imzaların araşdırılması üçün eksperti-za təyin edilməyib.

Aytəkin Məmmədovaya məxsus olmuş Naxçıvan şəhəri, 10-cu məhəllə, ev 3A

ünvanında, 670 m2 torpaq sahəsində yerləşən, ümumi sahəsi 218,16 m2 olan fərdi yaşayış evinin 2019-cu il tarixinə orta bazar qiymətlərinə uyğun ümumi dəyəri təqribən 300 min manat olub. Lakin alqı-satqı müqavilələrində əmlak dəyərindən aşağı göstərilib. Aytəkin Məmmədovaya məxsus fərdi yaşayış evinin alqı-satqısı zamanı iştirakı olmuş Rzayev Bəxtiyar Çingiz oğlu və Hüseynov Asim Qafar oğlu da həmin zaman Daxili İşlər Nazirliyinin işçiləri olublar. Onlar da zamanın naziri Fazil Ələkbərovun göstərişini yerinə yetiriblər.

İddiaçı Aytəkin Məmmədovanın şikayətinə Naxçıvan Şəhər Məhkəməsində baxılan zaman Qurbanov Sultənəli Abbasəli oğlu da ifadə verib. Sultənəli Qurbanov Asəf Məmmədovun qudasıdır. S.Qurbanov bu proseslərdə təhqirə, hədə-qorxulara məruz qaldıqlarını bildirib. O, öz vəsaiti hesabına oğulları üçün Bakı şəhərində parnik düzəltmədiyini, həmin parnik də əllərindən alındığını deyib.

"Asəf müəllim mənə dedi ki, nə istəyirlərsə, ver, mən sənin əmlaklarını özünə qaytaracağam. Bu vaxta kimi də heç bir əmlakımız qaytarılma-

yıb. Hətta bu səbəbdən Asəf müəllimlə aramızda narazılıq da yaranmışdı. Məni və oğlumu Daxili İşlər Nazirliyinin zirzəmisində qeyri-qanuni saxlayıb incidiblər. Ali Məclisə şikayətə getdim. Həç kim məni qəbul etmədi. Dedilər ki, kimdən kimə şikayət edirsən? Bildirdilər ki, Seymur (Vasif Talıbovun oğlunu nəzərdə tutur - red.) müəllimin tapşırığıdır və əmlakların hamısını verməlisən. Asəf Mehdiyevi MTN-in zirzəmisində də saxlayıblar", - deyir S.Qurbanov qeyd edib.

Asəf Məmmədov isə izahatında bildirib ki, ona və qızlarına məxsus nə qədər əmlakları olubsa, keçmiş rəhbərliyin göstərişi ilə əlindən alınıb: "Hədə-qorxu, zor tətbiq etməklə əlimizdən alıblar. Qızlarımın adına olan evlərin alqı-satqısından əldə olunan vəsaiti bilmirəm. Əvvəl sənədləri vermədiyim üçün MTN-in zirzəmisində saxladılar. Pensiya kartımdan 2 illik pensiyamı da götürdülər. Təkcə yaşadığım evi əlimdən almayıblar. O vaxtkı hakimiyyətin dövründə kimdən kimə şikayət edə bilərdim? Mənim də aqibətim digər işdən azad edilmiş rəhbərlərin aqibəti kimi olacaqdı".

□ Musavat.com

2025-ci il 1 yanvar tarixinə Azərbaycan Respublikasının dövlət borcu (daxili və xarici dövlət borcu) 27 milyard 380,2 milyon manat olub. Maliyyə Nazirliyinin açıqladığı məlumatlara görə, bu, 2024-cü il üzrə 126 milyard 337,0 milyon manat məbləğində olan Ümumi Daxili Məhsulun (ÜDM) 21,7 faizi deməkdir.

Rəsmi məlumatlara görə, ümumi dövlət borcunun 8 milyard 720,5 milyon manatı (5 milyard 129,7 milyon ABŞ dolları) və ya 31,8 faizi xarici dövlət borcunun, 18 milyard 659,7 milyon manatı və ya 68,2 faizi daxili dövlət borcunun payına düşür. Daxili dövlət borcunda artım 2023-cü ildə Azərbaycan Beynəlxalq Bankının toksik aktivlərinə görə "Aqrarkredit" QSC

Bakının daxili borclanma siyasətində yenilik: tənzimlənmələr gözlənilir

İqtisadçının fikrincə, xarici və daxili dövlət borcu ilə bağlı balansın tapılması vacibdir

BOKT-un Mərkəzi Bank qarşısında olan dövlət zəmanətli öhdəliyinin yerinə yetirilməsi məqsədilə vekselin buraxılması olub.

Nazirliyin məlumatına əsasən daxili dövlət borcu 2024-cü ilin əvvəli ilə müqayisədə 2 milyard 793,3 milyon manat artıb. Daxili dövlət borcunun artmasının əsas səbəbi strategiyaya uyğun olaraq ölkədəki qiymətli kağızlar bazarının inkişafının dəstəklənməsi, habelə xarici dövlət borcunun ümumi dövlət borcundakı xüsusi çəkisinin mərhələli şəkildə azaldılması və daxili borcla əvəzləndirilməsidir. Əsas səbəblər habelə daxili maliyyə bazarında dövlət istiqrazlarının yerləşdirilməsi hesabına dövlət büdcəsi kəsirinin bağlanmasına vəsaitin yönəldilməsi olub.

01 yanvar 2025-ci il tarixinə daxili dövlət borcunun 9 milyard 506,0 milyon manatı dövrüdə olan dövlət qiymətli kağızlarının, 9 milyard 153,7 milyon manatı isə hökumətin üzərinə götürdüyü dövlət zəmanətli öhdəliklərin payına düşür.

Qeyd edək ki, xarici borcların daxili borclanma hesabına azaldılması, həmçinin dövlət büdcəsi kəsirinin bağlanması üçün daxili borclanmaya gedilməsi Hesablama Palatası tərəfindən dəfələrlə dövlət büdcəsinin maliyyə yu-

künü artıran amil kimi dəyərləndirilib.

Hesablama Palatasına görə, daxili borclanma ilə qiymətli kağızlar bazarının inkişaf etdirilməsi heç də uğurlu yol deyil. Palatanın 2023-cü ilin dövlət büdcəsinin icrasına verdiyi rəyde qeyd olunur ki, həmin il dövlət qiymətli kağızlarında böyük həcmdə artımın müşahidə edilməsi fonunda investor şəbəkəsində müvafiq artım olmayıb: "Emissiya edilmiş dövlət qiymətli kağızlarının böyük qismi mövcud investorlar tərəfindən alınmış, investor şəbəkəsinin hüquqi şəxslər üzrə bölgüsündə dövrüdə olan istiqrazların əhəmiyyətli hissəsi dövlət büdcəsindən birbaşa və ya müvafiq məqsədlər üçün vəsait almış hüquqi şəxslər olmuş, qeyd edilənlər fonunda dövlət istiqrazları üzrə orta ödəmə müddətinin aşağı, daxili borclanmaya isə tələbatın böyük həcmli olması növbəti dövrlərdə dövlət istiqrazlarının yenidən maliyyələşdirilməsi üçün əhəmiyyətli risklər yaratdığı qənaətinə gəlinmişdir.

Dövlət qiymətli kağızlarının həcmi ötən il (2022-ci il - red.) ilə müqayisədə 2 milyard 327,2 milyon manat artmışdır. Artımın səbəbi əvvəlki və yeni təsdiq edilmiş Dövlət borcunun idarə edilməsinə dair orta və uzun müddət üçün strategiyada müəyyən olunan daxili

borcalmanın artırılmasına üstünlük verilməklə, xarici borcalmanın tədricən azaldılması istiqamətində həyata keçiriləcək tədbirlərin icrası məqsədilə xarici dövlət borcuna görə vaxtı çatan əsas borc ödənişlərinin daxili maliyyə bazarlarında yerləşdirilən dövlət istiqrazları hesabına təkrar maliyyələşdirilməsi, həmçinin əvvəlki dövrlərdə emissiya edilmiş dövlət istiqrazlarının yenidən maliyyələşdirilməsi, dövlət büdcəsi kəsirinin bağlanması üçün daxili borclanmadan istifadə edilməsi və sairidir".

Palatanın 2025-ci ilin dövlət büdcəsi layihəsinə rəyindən aydın olur ki, cari ildə daxili dövlət borcu üzrə ödənişlər dövlət büdcəsinin tərkibində 958,0 milyon manat (136,8 milyon manat əsas borc və 821,2 milyon manat faiz borcu) proqnozlaşdırılır ki, bu da dövlət borcuna xidmətlə bağlı xərclərin ümumi məbləğinin 39,9 faizinə, habelə dövlət büdcəsi gəlirlərinin 2,5 faizinə, dövlət büdcəsi xərclərinin isə 2,3 faizinə bərabərdir. Bu məbləğ, 2024-cü ilin ilkin proqnozundan 458,0 milyon manat, yenidən baxılmış məbləğdən isə 787,7 milyon manat çoxdur: "Xərclərin artımının əsas səbəbi iki istiqamətdə özünü göstərir. Birincisi hökumətin zəmanətli öhdə-

liklərinin vaxtında icra edilməsi məqsədilə "Aqrarkredit" BOKT-un öhdəliklərinin daxili dövlət borcu kimi təsnifləşdirilməsi və bu öhdəliklər üzrə növbəti il ödənilməli olan 136,0 milyon manat əsas borc və 13,2 milyon manat faiz borcu ödənişlərinin daxili dövlət borcuna xidmət xərclərində nəzərə alınması, ikincisi isə emissiya edilmiş dövlət istiqrazlarının faiz dərəcələrinin yüksəlməsi ilə əlaqədardır".

2024-cü ilin ilkin təsdiq edilmiş göstəriciləri ilə müqayisədə 2025-ci il üzrə xarici dövlət borcunun faiz xərcləri 22,9 faiz azalsa da, daxili dövlət borcunun faiz xərcləri 64,2 faiz artıb. Yenidən baxılmış göstərici ilə müqayisədə artım 4,8 dəfədir. Hesablama Palatasına görə, bu artım daxili dövlət borcunun faiz yükünün artımı ilə bağlı etdiyi çağırışların reallaşdığını deməyə əsas verir: "Eyni zamanda qeyd edilməlidir ki, daxili borcun həcmimin artması bazarın kifayət qədər inkişafına səbəb olmamış, lakin büdcə xərclərinin artmasına gətirib çıxarmışdır. Bundan əlavə, hesab edirik ki, cari dövrə qədər dövlət istiqrazlarının emissiyasından əldə edilən vəsaitlərin xarici borc portfelindəki dəyişən faiz dərəcəsi ilə cəlb edilmiş kreditlərin vaxtından əvvəl geri ödənil-

məsinə yönləndirilməsi və yalnız sabit faizli kreditlərin saxlanılmasının təmin edilməsi faiz dərəcələrinin dəyişikliyinə irəli gələn maliyyə təzyiqlərinin qismən azaldılmasına və nəticədə dövlət borcuna xidmət xərclərində əlavə maliyyə xərclərinin yaranmasının qarşısını almağa kömək edərdi".

Maraqlıdır ki, bu ilin əvvəlindən Maliyyə Nazirliyi tərəfindən dövlət istiqrazlarının yerləşdirilməsi həyata keçirilməyib. Həlbuki 2024-cü ilin yanvar-fevralında 7 dəfə istiqrazlar üzrə hərraclar elan edilib. Yanvarda bir, fevralda bir hərrac emitentləri gəlirlilik səviyyəsi qane etmədiyinə görə baş tutmayıb. Hər iki hərrac 3 illik istiqrazlar üzrə keçirilməli idi. İki ayda 5 hərracda Maliyyə Nazirliyi tərəfindən ümumi həcmi 519 milyon manat olan istiqrazlar yerləşdirilib. Onların böyük əksəriyyəti bir illik istiqrazlar olub. Hərrac yekunlarına dair məlumatlardan aydın olur ki, 1 illik istiqrazlar üçün müraciətlərin məbləği təklifdən 3-4 dəfə yüksək olub. 1 illik istiqrazların gəlirlilik səviyyəsi 7 faiz, 3 illik istiqrazların isə 8 faizdən yüksək müəyyən olunub.

Bu il isə Maliyyə Nazirliyi nəinki borclanmaya getməyib, əksinə, 2023-2024-cü illərdə yerləşdirilmiş 4 istiqrazın vaxtından əvvəl geri alınması qərarına alınıb. Nazirliyin yaydığı məlumatdan aydın olur ki, Bakı Fond Birjasının ticarət platforması vasitəsilə yerləşdirilmiş AZ0201040208, AZ0201040240, AZ0201040265 və AZ0201040323 İSİN kodlu dövlət istiqrazlarının Buraxılış Şərtlərinin 3.2-ci bəndinə əsasən 2025-ci il 25 fevral tarixində vaxtından əvvəl geri alınması üzrə Bakı Fond Birjasında hərracın keçirilməsi nəzərdə tutulur.

Bakı Fond Birjasının elanından aydın olur ki, geri alınacaq istiqrazların ümumi məbləği 490 milyon manat təşkil edir. Həmin istiqrazların bəzilərinin ödəniş müddəti bu ilin sonunda tamam olurdu. Onların vaxtından əvvəl geri alınmasını həm də Maliyyə Nazirliyinin təmsalında hökumətin daxili borclanmanı artırmaq siyasətindən çəkilməsi kimi də qiymətləndirmək olar. Bu, həmçinin Hesablama Pa-

latasının son illərdə təkidlə irəli sürdüyü təkliflərin nəzərə alınmasının göstəricisi ola bilər.

İqtisadçı-ekspert Rəşad Həsənovun "Yeni Müsavat"a dediyinə görə, xarici və daxili dövlət borcu ilə bağlı balansın tapılması çox vacibdir: "2015-ci ildən sonra Azərbaycan hökuməti xarici borcun azaldılması siyasəti yürütməyə başlayıb. Buna daha çox daxili borclanma yolu ilə nail olunub. Lakin 2023-2024-cü illərdə daxili borclanma prosesində müəyyən arzuolunmayan məqamlar formalaşmağa başlayıb. Bura ilk növbədə daxili bazarda borclanma faizlərinin kəskin artımı aiddir. Nəinki Maliyyə Nazirliyinin buraxdığı istiqrazların, həmçinin Mərkəzi Bankın notlarının da faizi 4-5 faizdən 8-9 faizə yüksəldi. Nəticədə bu kağızların əsas alıcısı olan bank sektoruna bazardan maliyyəni daha yüksək faizlərlə cəlb etməyə başladı. Beləliklə, əmanət faizləri yüksəldi, onun həcmi sürətlə artdı. Əmanət faizləri kredit faizlərini də arxasınca çəkməkdədir. Bundan əlavə, banklar vəsaitlərini daha çox qısamüddətli dövlət qiymətli kağızlarına yönəltməyə başladılar, real iqtisadiyyatın maliyyələşməsi arxa plana keçdi. Digər tərəfdən, faizlərin artması dövlətin maliyyə yükünü də artırdı. Son iki ildə dövlət büdcəsinin daxili borclara xidmət xərcləri 1 milyard manatdan 2 milyard manatdan yuxarıya artdı. Bu, çox ciddi bir göstəricidir. Eyni zamanda borclanma ilə əlaqədar ödənişlərin yaxın müddətli dövrdə konsentrasiyası qeydə alındı. Təsəvvür edin ki, ümumi daxili borcların 73 faizinin yaxın 2-3 ildə qaytarılması lazımdır. Bu, 7 milyard manata yaxın vəsait deməkdir. Belə yüksək məbləğ həm dövlət büdcəsi üzərində ağır yük yaradır, həm də bazarda likvidlik problemini formalaşdırır. Buna görə də bu sahədə ciddi siyasət dəyişikliyi zərurəti var. Düşünürəm ki, bu ilin ötən dövründə yeni yerləşdirilmənin olmaması, bir sıra istiqrazların vaxtından əvvəl geri alınması bu dəyişikliyin başlanmasından xəbər verə bilər".

Ekspertə görə, yaxın müddətli dövrdə daxil borc faizlərinin yaratdığı risklərin təsirinin azaldılması üçün daxili borclanma səviyyəsinin tənzimlənməsi ilə bağlı qərarlar alınmalıdır.

□ **Dünya SAKIT, "Yeni Müsavat"**

Ermənistan Təhsil Nazirliyinin 10-N nömrəli (03.02.2025-ci il tarixli) əmri ilə 2022-2024-cü tədris ili etibar-sız sayılıb. Bu barədə erməni mətbuatı məlumat yayıb (Axar.az).

Bildirilib ki, ümumtəhsil müəssisələrində "Vətənpərvərlik tərbiyəsi" (V siniflər üçün "Mənim Vətənim", VI siniflər üçün "Mənim Vətənim və dünyam", 7-12-ci siniflər üçün "Ermənistan tarixi") istiqamətləri üzrə fənlərin standartı və proqramları təsdiq edilib. Nazirliyin digər 11-N nömrəli (03.02.2025-ci il tarixli) digər əmri ilə ümumi təhsil müəssisələrinin V sinifləri üçün "Mənim Vətənim", VI siniflər üçün "Mənim Vətənim və dünyam", VII-XII siniflər üçün "Ermənistan tarixi" fənni proqramları təsdiq edilib.

Yeni qərara əsasən, 11-ci sinif üçün Ermənistan tarixi dərslərindəki "Azadlıq mübarizəsi və müasir dövrdə erməni kimliyinin qorunub saxlanması problemləri" "Müasir dövrdə dövlətlə bağlı problemlər" mövzusu ilə əvəz olunub. Bundan başqa, dərslərdən "Artsax azadlıq müharibəsi-erməni məsələsi tarixində dönüş nöqtəsi", "Artsaxda müstəqilliyin bərpası: Artsax Respublikasının yaradılması prosesi", "Üçüncü Ermənistan Respublikası və Ermənistan probleminin bugünkü həlli. Artsax problemi" kimi mövzular da çıxarılıb.

Beləcə, Ermənistan hakimiyyəti uzun illər erməni

Ermənistan tarix dərslərindən "artsax"ı çıxarır - blef, yoxsa...

Akif Nağı: "Ermənistan məktəblərində dünya praktikasında olmayan dərslər tədris olunurdu"

Əli Orucov: "Bu, o demək deyil ki, Ermənistan təcavüzkar iddialarından əl çəkir"

cəmiyyətinin beynini zəhərləyən qondarma "artsax" mövzusunun da dərslərdən çıxarılıb. Amma maraqlıdır ki, Ermənistan 2022-ci ildə Qarabağın Azərbaycan ərazisi olduğunu rəsmən etiraf edib və beynəlxalq öhdəlikləri yerinə yetirəcəyini bildirib. Ona görə də niyə 2022-2024-cü illərin dərslər

proqramında "arsax" və digər qondarma "mövzuların" saxlanması təəcüblüdür.

Bu, nəyin anonsudur, dərslərə düzəlişlərin ardınca ölkə konstitusiyasına da gözlənilən düzəlişlər ediləcəkmi? Yeni oradan Azərbaycana və Türkiyəyə qarşı ərazi iddiaları ilə bağlı müdəalər çıxarılacaq?

Azad Vətən Partiyasının sədri, tarixçi alim Akif Nağı "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Paşinyan dərslərləri qeyd elədiyi real tarixə uyğunlaşdırmaq istəyir: "İndiyə qədər Ermənistan məktəblərində elə dərslər tədris olunurdu ki, dünya praktikasında yoxdur. Özlərindən cürbəcür adlar uydurmaqla dərslər icad etmişdilər. İndi həmin dərslər artıq yığılır. Amma Ermənistan tarixi ifadəsi ilə dərslər ortaya atılır. İndiyə qədər isə "Erməni tarixi" idi. Dövlətləri olmadığı üçün Ermənistan tarixi ifadəsini dərslər adında işlətmirdilər. İndi "Ermənistan tarixi" adlı dərslərdə ağıllarına gələn saxtakarlıqlar uyduracaqlar, özlərinə saxta dövlətçilik tarixi quraşdıracaqlar. Azərbaycanı və Türkiyəni isə hər halda dərslərdə yəni "Ermənistan dövlətçiliyinin düşmənləri", "Qədim Ermənistan ərazisində qurulan dövlətlər" kimi qeyd edəcəklər.

Yeni adlı dərslərdə ermənilər özlərinə mifik bir dövlət axtaracaqlar və onu uyduracaqlar. Dərslərlərində "artsax mübarizəsi" kimi mövzulardan imtina etmələri isə onu göstərir ki, realqları başa düşməyə çalışırlar. Bu kimi addımı konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiasını ləğv etməklə davam etdirməlidirlər. Ehtimal etmək olar ki, konstitusiya-

da da dəyişiklik edəcəklər".

AMİP Siyasi Şurasının üzvü Əli Orucov isə bildirdi ki, Paşinyan hakimiyyətinin əvvəlki hakimiyyətlə müqayisədə bir sıra fərqlilikləri özünü göstərməkdədir: "Erməni baş nazirin "real Ermənistan", yaxud "erməni soyqırımı" ilə bağlı dedikləri illərlə kök salmış doqmaların dağıdılması və realqların qəbul edilməsi istiqamətində atılan ilk kövrək addımlar kimi xarakterizə olunur. Erməni ideologiyasının ana xəttini təşkil edən və yürüdüən siyasətin əsası olan "Böyük Ermənistan" və "erməni soyqırımı" kimi iddiaları ilə silahlananlar buna qarşı müqavimət göstərməkdədir. Və bu müqavimətin də önündə yəni də erməni Qriqoriyanın Apostol kilsəsi və beynəlxalq diasporunun dayanması heç də təsadüfi deyil.

Heç kəsə sirr deyil ki, Erməni Apastol kilsəsi cəmiyyətə həmişə türkcə qarşı kin-küdurət və nifrət aşılayıb, müllətlərarası ədavət toxumu səpib və qızıqıncılıqla, tənqidatla məşğul olub. "Böyük Ermənistan" ideologiyasının yayılmasında və həyata keçirilməsində də kilsənin böyük rolu olub. Ermənistanı Azərbaycana qarşı işğalçılıq müharibəsinə həvəsləndirən və işğalçı orduya və başkəşən ölüm hərbi dəstələrinə "xeyir-duanı" da məhz Ecmiədzindəki erməni kilsəsinin baş keşişi Vazgen, özünü ruhani adlandırılan qanıqənlər vermişdi.

Hələ sovetlər dönməmiş Azərbaycanla beynəlmillətçilik və xalqlar arasında dostluğu təbliğ edən rəhbərlik erməni dərslərində yer alan şovinizm və türk düşmənciliyinə göz yumurdu.

Mən bunu çox yaxşı xatırlayıram. Bizə, yeni Ermənistanla yaşayan Azərbaycan məktəblərində erməni dili, ədəbiyyatı və tarixi tədris olunurdu. Həmin dərslərdə açıq-aydın düşməncilik, ərazi iddiaları, tarixin saxtalaşdırılması, erməni kimliyinin şişirdilməsi və s. kimi mövzular öz əksini tapmışdı və biz azərbaycanlı şagirdlərə də bu mövzuları öyrənmək tələb olunurdu.

Yeni erməni dərslərləri təkcə erməni cəmiyyətini, erməni millətini zəhərləmir, orada yaşayan etnikləri də zəhərləməyə, beyinlərini yalançı və zərərli təbliğatla doldurmağa çalışırdı. Doğrudur, Paşinyan da həmin dərslərləri oxuyub, ona da erməni saxtakarlıqları, erməni yalanları və xəstə ideologiya aşılıb. Lakin Paşinyan tədris anlamağa başlayır ki, xəstə cəmiyyətlə normal dövlət qurmaq mümkün deyil və onun təhlükəsizliyi və gələcəyi yoxdur".

Ə. Orucov qeyd etdi ki, baş nazir hələ ötən il çıxışlarında erməni dərslərlərinin, yeni tarix və ədəbiyyat dərslərlərinin yenidən yazılmasına ehtiyac olduğunu və müasir yaşayışların tələb olduğunu bildirdi: "Mənim fikrimcə, erməni cəmiyyətini sülhə və normal, dinc qonşuluq münasibətlərinin qurulmasına hazırlamadan dayanıqlı sülhün əldə edilməsi mümkün deyil. Məhz erməni təbliğatçıları, ziyalıları, ictimai xadimləri, siyasətçiləri və s. kimi qruplar ermənilərə həqiqəti, doğrunu, türklərin (azərbaycanlıların) sülhpərvər və xeyirxah olduqlarını, Azərbaycan dövlətinin sülhpərvər siyasət yürütdüyünü və heç bir dövlətə qarşı ərazi iddi-

asında olmadığını, münasibətlərin normallaşmasının təkcə ermənilər üçün deyil, bütün region üçün böyük fərsətlər açdığını izah etməlidirlər. Paşinyan, xatırlayırsızsa, xaricdə erməni diasporu ilə görüşü zamanı "erməni soyqırımı"nın Rusiyanın Türkiyəyə qarşı istifadə etmək üçün uydurduğu yalan olduğunu bəyan etməklə bir daha təsdiqlədi ki, onlardan, sadəcə, alət kimi istifadə olunur. Eləcə də "artsax problemi" böyük güclərin imperialist və işğalçı niyyətlərinin məhsulu kimi ortaya atılıb və dağıdıcı mahiyyət kəsb edir.

Gec də olsa Paşinyan hakimiyyəti dərslərdə düşmənciliyi dərinləşdirən bəzi detalları aradan götürməyə səy göstərir. Ancaq bu, heç də o demək deyil ki, Ermənistan təcavüzkar və digər iddialarından tamam əl çəkir. Ermənilərin qərinələr boyu zəhərlənmiş beyinlərini təmizləməyə elə qərinələr lazımdır". **Ə. Orucov Ermənistanın konstitusiyaya dəyişikliklərinə gedəcəyini uzun bir proses hesab edir:** "Əvvəla, ona görə ki, erməni cəmiyyətində və ictimai fikrində bu məsələ təhrif olunaraq Azərbaycanın şərt diktə etməsi kimi təqdim edildiyindən ciddi təpki ilə üzləşib. Paşinyan belə bir həssas dövrdə konstitusiyaya dəyişikliyinə getsə ciddi zərər görəcəyindən və revansistlərin əlini gücləndirə biləcəyindən ehtiyatlanır. Onun iqtidarı birdən-birə həm kilsə, həm də revansistlərlə, o cümlədən beynəlxalq erməni diasporu və himayədarları ilə üz-üzə gələcək gücdə deyil. Məncə, Ermənistan iqtidarı heç bu dəyişikliklərə ciddi maraq da göstərmir və silahlamaya, eyni zamanda global proseslərin nəticələrinə daha çox üstünlük verir.

Konstitusiyada Azərbaycana və Türkiyəyə qarşı ərazi iddiaları ilə bağlı əks olunmuş əvvəl-axır çıxarılacaq, lakin bunun tezliklə, yaxud da yaxın müddətdə baş verəcəyini düşünmürəm. Orada hələ nə siyasi iradə görürəm, nə də erməni toplusunun buna hazır olmasını".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Diplomatik xidmətə yeni qəbul qaydası hazırlanacaq

Diplomatik xidmətə qəbul üzrə müsabiqənin keçirilməsi qaydalarına və diplomatik xidmətə qəbul olunmaq üçün müraciət etmiş şəxslərin sənədlərinin müsahibədən əvvəl yoxlanılması qaydası hazırlanacaq.

Bu, Prezident İlham Əliyevin tətbiqi barədə fərman imzaladığı "Diplomatik xidmət haqqında" Qanunda əksini tapıb.

Fərmana əsasən, Nazirlər Kabineti iki ay müddətində fəvqəladə və səlahiyyətli səfir, birinci dərəcəli fəvqəladə və səlahiyyətli elçi, ikinci dərəcəli fəvqəladə və səlahiyyətli elçi diplomatik rütbələrinin verilməsi ilə bağlı vəsiqənin nümunəsinə dair təkliflərini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etməli, diplomatik xidmətə qəbul üzrə müsabiqənin keçirilməsi qaydalarına və diplomatik xidmətə qəbul olunmaq üçün müraciət etmiş şəxslərin sənədlərinin müsahibədən əvvəl yoxlanılması qaydasına dair təkliflərini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etməlidir.

Ukrayna böhranının necə bitəcəyi dünya gündəminin əsas mövzuna çevrilib. Bu da məntiqlidir. Çünki söhbət global sülhə və dünya geosiyasi düzəninə çox mühüm təsir göstərəcək bir gəlişmədən gedir. Artıq Səudiyyə Ərəbistanının paytaxtı Ər-Riyadda Ukrayna masasının qurulması yönündə hazırlıqlara başlanıb.

Dövlət katibi Marko Rubio isə Ukraynanın Rusiya ilə potensial sülh danışıqlarında iştirak haqqına tam malik olduğunu bəyan edib. Münhen Təhlükəsizlik Konfransının kuluvarlarında keçirilən qeyri-rəsmi görüş zamanı o, ukraynalı həmkarı Andrey Sibi-haya Vaşinqtonun Kiyevi Moskva ilə danışıqlardan çəkilmək niyyətində olmadığını bildirib. Eyni zamanda

jandarm kimi çıxış edirdi. İndi isə Tramp ABŞ-ın illərlə oturuşmuş strategiyasını dəyişməyə cəhd edir".

Siyasi ekspert qeyd edib ki, Ukraynaya qarşı hərbi müdaxiləni reallaşdırmaqla Putin xiffətini çəkdiyi SSRİ-ni yeni formatda qurmaq planını reallaşdırmaq istəyir: "Hakimiyyətə gələn ilk günlərdən SSRİ-nin süqutunu "əsrin faciəsi" adlandıran

düşüncəyə görə Zelenskinin günahkar çıxarılması ilə bağlıdır: "Zelenskinin siyasətçi, dövlət başçısı kimi səhvləri ola bilər, amma baş verənlərə görə "əsas günahkar" elan olunması doğru deyil. Birincisi, 2014-cü ildə Rusiya ilə başlanan münaqişə Zelenskiyə miras qalıb və yaranmış vəziyyəti dəyişdirmək çətin idi; ikincisi, Qərb 2014-cü ildə Donbas müharibəsinin başlan-

"Ukrayna qardaşımız idi, indi nökdir" - Peskov

"Moskva Ukrayna ilə bərabər hüquqlu münasibətlər qurmağa çalışırdı, amma o, ABŞ-ın nökrinə çevrildi". "Yeni Müsavat" xəbər verir ki, bunu Kremlin mətbuat katibi Dmitri Peskov rusiyalı jurnalist Pavel Zarubine açıqlamasında deyib.

"2010-cu ildə Ukrayna və Rusiya arasında "Xarkov sazişi"nin imzalanması iki ölkə arasında dostluq münasibətləri fonunda baş vermişdi. O zaman Ukrayna ilə qaza endirim müqabilində 2042-ci ilə qədər Qara dəniz donanmasının Sevastopolda qalması haqqında müqavilə imzalanmışdı. O sazişdə Rusiya ilə Ukrayna arasında "qardaşlıq, müttəfiqlik münasibətləri" haqqında danışılırdı, lakin indi Ukrayna ABŞ-ın nökrü olub. Biz indi ağa-nökr münasibətindən danışırıq", - Peskov bildirib.

Avropa qoşunları Ukraynada

Böyük Britaniyanın baş naziri Kir Starmer Ukrayna üçün təhlükəsizlik təminatı olaraq bu ölkəyə qoşun göndərməyə hazır olduqlarını açıqlayıb. "Mən Britaniya hərbiçilərinin, o cümlədən qadınların təhlükədə olacağı ilə əlaqədar öz məsuliyyətini dərinlən hiss edirəm.

Lakin Ukraynanın təhlükəsizliyinin təminatında oynayaçağımız istənilən rol həm ölkəmizin, həm də qitənin təhlükəsizliyini təminat altına almağa kömək edəcək. Bu müharibənin yekunu Putinin yeni hücumu üçün müvəqqəti möhlət yaratmamalıdır", - deyər Starmer vurğulayıb. Musavat.com xəbər verir ki, o, ABŞ-ın təhlükəsizlik təminatının da möhkəm sülh üçün vacib olduğunu və bu məsələni Trampa müzakirə edəcəyini söyləyib. K.Starmer Rusiyaya, xüsusən onun enerji sektoruna qarşı sanksiyaları sərtləşdirməyi də zəruri sayıb. Siyasi təhlilçi Şahin Cəfərliyə görə, Avropa liderlərinin bu gün keçiriləcək fövqəladə zirvə toplantısında bütün bu məsələlər müzakirəyə çıxarılacaq: "Ukraynaya göndəriləcək hərbi kontingentin tərkibində Fransa hərbiçiləri də xüsusi yer tutacaq. Bu, tarixi əhəmiyyətli qərar olacaq. Hazırda gündəmi daha çox ABŞ-Avropa münasibətləri, ABŞ-Rusiya dialoquna Ukrayna və Avropanın cəlb edilib-edilməyəcəyi ilə bağlı mövzular zəbt etdiyindən, Rusiyanın nə qazanıb, nə itirəcəyi müzakirə edilmir. Putin də bunda maraqlıdır. Əminliklə söyləmək mümkündür ki, Rusiya bu müharibənin sonunda ingilislər başda olmaqla, Qərb qoşunlarının Ukraynaya, yəni Rusiya-Belarus sərhədlərinə yerləşdirilməsi ssenarisini heç düşünməmişdi. Müharibənin bu cür sonluqla bitməsi Putinin elan etdiyi vəzifələrə və məqsədlərə tamamilə zidd olan yeni reallıqlar ortaya çıxaracaq. Çünki 18-19 faiz ərazilərini itirmiş halda da olsa, qonşuluqda yenə müstəqil, milli Ukrayna dövləti mövcudiyyətini davam etdirəcək, öz də bu dəfə Qərb qoşunlarının mühafizəsi və qərantıyası altında. Bu, Rusiyanın bir daha Ukraynanı təhdid edə bilməyəcəyi və onu birdəfəlik itirəcəyi anlamına gəlir. Halbuki rus imperalizminin bu qanlı müharibəni başlatmaqda fundamental məqsədi Ukraynanı təkrar Moskvanın asılılığına qaytarmaqdan ibarət idi. Rusiya içərisindəki şovinist-millətçi çevrələr əvvəl-axır Putini sorğulayacaqlar".

Ər-Riyad masası: Ukrayna üçün ləyaqətli sülh, yoxsa...

Trampın elçisi hesab edir ki, Putin müqavilə bağlamaq üçün işğal olunan ərazilərdən imtina etməlidir; Kreml lideri buna gedəcəkmi? - təhlil

Hərçənd hansısa "yol xəritəsi"ndən danışmaq hələ tezdir. "Səudiyyə Ərəbistanında Ukrayna ilə bağlı yüksək səviyyəli danışıqların yaxın günlərdə başlayacağı gözlənilir". "Reuters" xəbər verir ki, görüşdə ABŞ və Rusiya nümayəndə heyətləri iştirak edəcək. ABŞ konqresmeni Maykl Makkolun sözlərinə görə, Vaşinqton danışıqlarına dövlət katibi Marko Rubio, milli təhlükəsizlik üzrə müşavir Maykl Uolts və xüsusi nümayəndə Vitkoffu göndərəcək. O əlavə edib ki, Ər-Riyadda danışıqların əsas məqsədi ABŞ prezidenti Donald Tramp, Rusiya prezidenti Vladimir Putin və Ukrayna prezidenti Volodimir Zelenskinin iştirakı ilə genişmiqyaslı sammit təşkil etməkdir.

Bu arada ABŞ prezidentinin Ukrayna üzrə xüsusi nümayəndəsi Keyt Kelloq Rusiyanın sülh anlaşması üçün ərazi güzəştlərinə getməli olduğunu vurğulayıb. O, bunu Münhen Təhlükəsizlik Konfransında çıxışı zamanı qeyd edib. Kelloqun sözlərinə görə, Rusiya həmçinin öz ordusundan istifadə etməkdən imtina etməyə və qoşunlarının şəxsi heyətin sayını azaltmağa razı olmalıdır. "Putin müqavilə bağlamaq üçün Ukrayna ərazilərindən imtina etməlidir. Bundan əlavə, Rusiya ilə İran, KXDR və Çin arasında ittifaqın yaranmasının qarşısını almaq vacibdir", - amerikalı rəsmi vurğulayıb və qeyd edib ki, Ukrayna ilə bağlı yekun qərarı D.Tramp verəcək. "Yeni müqavilə "Minsk-2" olmayacaq və onu təkrarlamayacaq. Eyni zamanda Ukrayna üçün əlamətdar uğur təkə atəşkəs və sülh müqaviləsi deyil, həm də bəzi başqa şeylər olacaq", - bunu da xüsusi nümayəndə bildirib.

vurğulayıb ki, ABŞ Ukraynanın suveren qərarlarına hörmət edir və sülhə aparan istənilən diplomatik təşəbbüsə mane olmaq fikrində deyil. Rubio habelə qeyd edib ki, Ukraynanın danışıqlar masasında iştirakını məhdudlaşdırmaq "strateji baxımdan böyük səhv və ağılsız addım" olardı. Bəs Rusiya zəbt etdiyi ərazilərin hansısa qismindən sülh naminə imtina edərmi? Kelloq nəyə işarə vurur? Ümumiyyətlə, Ukrayna ləyaqətli sülhü ala biləcəkmi? Ər-Riyad masasında kimlər, daha hansı liderlər oturacaq?

Siyasi ekspert Məhəmməd Əsədullazadə "Yeni Müsavat"a deyib ki, Tramp və Putini birləşdirən, ortaq mövqeyə gətirən cəhət hər ikisinin qüvvədə olan mövcud beynəlxalq hüquq tanınamalarıdır: "Demək olar ki, hər iki lider güc amilinə üstünlük verməklə təzyiq amilini rəhbər tutur. Buna bariz nümunə jurnalistin Trampa "beynəlxalq hüquqa inanırsız?" sualına "ABŞ-ın gücünə və ordusuna inanıram"- deməsidir. Tramp beynəlxalq hüquq tanınamamaqla, siyasi nizami demontaj etmək siyasəti həyata keçirməyə çalışır. Halbuki ABŞ beynəlxalq hüququ qoruyan beynəlxalq

Putin, qonşu ölkələrin ərazi bütövlüyünə və suverenliyinə əhəmiyyətsiz yanaşacağı məsajını vermiş olmuşdu. Vaxtilə Ukraynanı Lenin yaratdığını, Qazaxıstan adında bir dövlət olmadığını deyən Putin öz işğal siyasətini və planlarını elan etmiş olurdu. Beynəlxalq siyasəti münasibətlərin təhdid olduğu bir nizamda ABŞ Rusiyadan fərqli olaraq bir şəxs tərəfindən idarə olunmur. ABŞ-da Rusiyadan fərqli olaraq oturuşmuş və müstəqil hakimiyyətin qolları var. Həmçinin ayrı-ayrı dövlət institutlarına malikdir. Ona görə də Vaşinqtonun oturuşmuş siyasi sistemi Trampın Putinə güzəştə getməsinə dözümlü yanaşa bilməz. Əgər Tramp Putinə Ukraynanı güzəştə gedərsə, bu ilin 9 mayında "nasistlər" üzərində "qələbə" paradi keçirə bilər. Və sabah yeni "nasistlər" Polşada, Moldovada və Baltikyanı ölkələrdə peyda olaraq Kremlin müdaxiləsinə zəmin yarada bilər".

Onun fikrincə, indiki halda Trampın Putinə güzəştə getməsi ABŞ-ın Rusiya qarşısında məğlubiyyətinə gətirər.

Siyasi şərhçi Asif Nərimanliya görə, Azərbaycan cəmiyyətində ən çox müzakirə edilən, fikirlərin haçalandığı məsələ Ukraynanın

dığı dövrdən etibarən, heç vaxt Ukraynaya tam dəstək verməyib: "Normand formatı"ndakı danışıqlarda Almaniya və Fransa daha çox Rusiya ilə anlaşmaq xəttini izləyirdi, nəinki Ukraynanın ərazi bütövlüyünün bərpasını. 2022-ci ildə Rusiyanın hücumundan sonra da Qərbdən istənilən dəstək gəlmədi, hətta Avropa ölkələri Ukraynaya "onsuz da duruş gətirə bilməyəcəksiniz" deyirdilər; Qərbin əsas məqsədi müharibənin Ukrayna sərhədlərindən kənara çıxması, Avropaya sıçramaması olub".

Təhlilçinin fikrincə, üçüncüsü, Zelenski müharibənin başlamamasına çalışırdı, hətta Donbas məsələsinin həlli üçün alternativ platformalar da axtarıb: "Bunun üçün 44 günlük müharibədən sonra Cənubi Qafqazda yaranmış təcrübədən - problemin regional müstəvidə həlli variantından da istifadə etmək istəyirdi, Türkiyə ilə yaxınlaşmaq, Ankaranın vasitəçiliyindən istifadə etmək siyasəti buna hesablanmışdı, lakin imkan verilmədi. Çünki Ukrayna müharibəsi geosiyasi hesablaşmanın tərkib hissəsi idi və Zelenski yox, başqa biri olsaydı da, bu başlayacaqdı".

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV, "Yeni Müsavat"**

Son illər Azərbaycana xaricdən gətirilən ekzotik meyvələrin çeşidi artıb. Hətta sosial şəbəkələrdə də bu cür meyvələrin reklamı aparılır və onlayn satışı həyata keçirilir. Onların yerli məhsullardan qat-qat baha olması isə diqqətdən yayınmır.

Satıcılar bunun əsas səbəbini nəqliyyat və gömrük xərcləri, həmçinin məhsulun nadir olması ilə izah edirlər. Bəzi vətəndaşlar bu meyvələri dadmaq üçün baha qiymətə almağa razı olsalar da, əksəriyyət onları əlçatan hesab etmir.

Bəs ekzotik meyvələr hansı ölkələrdən gətirilir, onların hansısa faydası varmı və əsas alıcıları kimlərdir? Suallara cavab tapmaq üçün əhali arasında sərfəli alış-veriş məkanlarından biri kimi tanınan "Yaşıl bazar"a baş çəkdik.

Bazarın daxilində ekzotik meyvələrin satışı ilə məşğul olan ayrıca bir neçə mağaza var. Burada meyvələr soyuducuda və qablaşdırılmış formada saxlanılır. Meyvələr həm çəki, həm də dənə ilə satılır. Satıcılardan birinə yaxınlaşsın, meyvələrin qiyməti, əsasən də xərçəngin müalicəsində istifadə edildiyi deyilən meyvə ilə maraqlanıram. Meyvə qanabana adlanır, si-farişlə 80 manata Tailanddan gətirilir.

Satıcının sözlərinə görə, xərçəng xəstələri bu meyvədən çox alırlar. O, immuniteti gücləndirir, bədəndə maddələr mübadiləsini fəallaşdırır. Bu meyvədən istifadə edərkən xüsusi şərtlərə əməl etməlisən: daima soyuducuda saxlamalısən və üzərini qapatmalısən ki, hava ilə təmasda olub xarab olmasın.

Kilosu 40 manata olan və yerli məhsullardan daha çox qara, iri gavalıya bənzəyən marakuyya haqda isə satıcı "cinsi zəifliyi aradan qaldır-

Qiyməti "əl yandıran" ekzotik meyvələr: yeyək, yeməyək?

Satıcılar tərifləyir, həkim isə xəbərdarlıq edir - reportaj qeydləri

mağa kömək edir" deyir.

Bəs yüksək qiymətlər insanları çəkindirmirmi? Satıcının cavabı belə olur:

"Bu həyatda hər şey fanidir. Pul da, var-dövlət də bu dünyada qalacaq. Ürəyin istədiyini alıb yemiyəcəksənsə, daha o pulu niyə qazanırsan. İnənirsiniz, bu meyvələrin xüsusi alıcıları var. Zəng edib evlərinə sifariş verirlər. Qadınlar oturub evdə televizora baxa-baxa yeyirlər. Hətta alıb aparıb məclislərdə süfrəyə qoyanlar da olur. Satışı ilə bağlı ciddi problemimiz yoxdur. Biz bu məhsulları əsasən Dubaydan gətirik. Ora isə müxtəlif ölkələrdən, məsələn, Argentinadan, Amerikadan Tailanddan və Afrika qitəsindən gətirilir".

Adlarını bilmədiyimiz digər ekzotik meyvələrin qiyməti ilə də maraqlanıraq, belli olur ki, manqonun kiloqramı 30 manata, pitayının bir ədədi isə 15 manata satılır. Şirin alça dadını verən karanbula isə 9 manata satılır. "Əjdaha gözü"nün bir kilosu 30 manatdır.

Satıcılara görə, bu meyvələri bir aya yaxın soyuducuda saxlamaq mümkündür: "Onsuz da müştərilər olur, heç bir aya gedib çıxmır. İnsanlar fərqli təamları dadmağı sevir. Həm də bizdə əlçatmayan meyvələr də satılır ki, onları qış aylarında ancaq bizdə tapa bilərsiniz. Doğrudur, qiymətləri çox baha olur, amma hamı qadınlar, xüsusi xəstəliyi olan insanlar üçün dadmağa lazım olur. Gilasın bir kilosunu indi 50-55 manata, alçanın bir ədədini isə 15 manata satırıq. Qarpız, yemiş də

satırıq. Bir də görürsən ki, kimsə əl yandırmada gəlib alır. Biz özümüz də ekzotik meyvələrin dadına baxırıq. Canımızdan artıq deyil ki...

"Dragon Fruit" Asiya, Mərkəzi Amerika və Cənubi Amerikanın tropik ölkələrində rast gəlinir. Bu meyvənin içi yumşaq və şirin dadlıdır, eyni zamanda təbii antioksidantlarla zəngindir. Mangostan "Meyvələrin kraliçası" adıyla tanınan böyük dönlərə malik bir meyvədir. Asiyada geniş yayılan bu meyvə C vitamini və antioksidantlarla doludur. Ekzotik meyvələrin qidalandırıcı dəyəri çox yüksəkdir. Onlar vitamin, mineral və liflər baxımından çox zəngindir".

Həkim-dietoloq Leyla Zülfüqarlı qəzetimizə açıqlamasında bildirib ki, pasiyentlərinə ekzotik meyvələr yeməyi tövsiyə etmir: "Bu meyvələrin tərkibindəki maddələr genetikamıza yadadır. Bizim genetik yaddaşımız əcdadlarımızın qidalandığı maddələr qrupunu yadda saxlayıb. Ekzotik meyvələr isə xromosomlarımıza yadadır. Fiziologiyamız bizdən onu istəmir, əksinə, öyrəşdiyi maddələri tələb edir. Məsələn, avokadonun tərkibi

bində elə maddələr var ki, biz onu balıq yeyəndə də alırıq. Manqo vitamin C və B ilə zəngindir. Biz bu vitaminləri coğrafiyamızın öz məhsulları ilə də ala bilərək, şərt deyil ki, hansısa başqa ölkədən gələn meyvədən vitamin qəbul edək. Çünki yerli məhsullar orqanizminizə daha yaxındır. Ekzotik meyvələr isə bi-

zim insanların orqanizmində çətin sorulur. Onlar yalnız bitdikləri qitənin insanların xromosom quruluşuna uyğun gəlir. Buna görə də istifadəni məsləhət görmürəm. Epigenetikamızda bu cür meyvələrin rol aldığı həyat tərzini dəyişdirməlidir".

□ **Sahənə RƏHİMLİ,**
Yeni Müsavat

Anasını öldürən Kamranın şok etirafı: "Atamı da..."

Bakıda anasını xüsusi amansızlıqla qətlə yetirməkdə təqsirləndirilən şəxsin cinayət işi üzrə məhkəmə araşdırması başa çatıb. Musavat.com-un xəbərinə görə, qətlə törətməkdə ittiham olunan Kamran Şükürzadəyə 16 il 6 ay azadlıqdan məhrum etmə cəzası verilib.

Kamran Şükürzadə məhkəmədə deyib ki, anası səhv etdiyi üçün onu öldürüb: "Evdə atam, anam və mən yaşayırdıq. Əvvəllər də mübahisəmiz olurdu. Həmin gün həyətdə iş görürdüm. Anam mənə ağır sözlər dedi. Psixi xəstəliyim olduğu üçün vurduğum bıçaq zərbələrinin sayı yadımda deyil. Əslində məqsədim qorxutmaq idi".

Kamran iki uşağının olduğunu, lakin ailəsində söz-söhbət üçün vurduğum sonra ayrıldığını bildirib: "Hazırda onlarla əlaqəm yoxdur".

Kamran ifadəsində atası və anası tərəfindən təhqir edildiyini deyib: "Ailəmi

aparmağımı istəyirdilər. Mən də səbr edirdim. Qayınatam gəlib uşaqları apardı. Sonra valideynlərimlə münasibətlər kəskinləşdi. Atam türmədən çıxdıqdan sonra vəziyyət lap pisləşdi. Hədisədən təxminən 3 gün əvvəl əsəbiləşib evi yandırdım. Mənə dedilər ki, səni görmək istəyirik. Evdən getdim, amma onları cəzalandırmaq istəyirdim. Lakin uşaqlıq xatirələri yadıma düş-

dü, onlara yazığım gəldi.

Hadisə günü spirtli içki qəbul etmişdim. İkisini də öldürmək istəyirdim. Sonra atam evdən getdi. Az sonra həyətdə çıxanda anam mənə təhqir etdi. "Biqeyrət, oğraş, çıx get buradan" dedi. Gedib yenə içki aldım. Evə qayıdanda anam yenə mənə təhqir etdi. Bıçaqla ona vurmağa başladım. 8 bıçaq zərbəsi yadımdadır".

Hadisəni törədən

sonra Kamran əynini dəyişib, əlini-üzünü yuyub polisə təslim olmağa gedib.

Suallara cavab verən Kamran deyib ki, son 3-4 ay imiş ki, atası və anasını öldürməyi düşünüb. Lakin məsciddə gedib gəldikdən sonra əsəbləri sakitləşib və fikrindən daşınıb.

Kamranın atası isə ifadə verən zaman bildirib ki, oğlu boşandıqdan sonra qız evi cəhizləri evdən aparıb. Buna görə də Kamranın əsəbləri korlanıb.

Mərhumun qızı isə qətlə törədən qardaşına cəza verilməməsini istəyib.

İstintaqla müəyyən edilib ki, Kamran Şükürzadə ötən ilin iyulunda paytaxtın Qaradağ rayonu, Ümid qəsəbəsinə birlikdə yaşadığı anası Aybəniz Şükürova ilə ailədaxili münaqişə yaşayıb. Anası oğluna təhqir dolu, onun tufeyli həyat tərzini yaşamasına dair irad bildirib. Kamran Şükür-

Azərbaycanda daha bir uşaq qızdırmadan öldü

Azərbaycanda daha bir azyaşlı qızdırma və tənəffüs çatışmazlığından ölüb. Hadisə Saatlı rayonu, Dədə Qorqud kəndində qeydə alınıb.

Kənd sakinisi, 2024-cü il təvəllüdlü Raul Rəyal oğlu Güllüşov yaşadığı evdə vəfat edib. İlk məlumata görə, körpə qızdırma və tənəffüs çatışmazlığından dünyasını dəyişib.

Faktla bağlı araşdırma aparılır (Lent.az).

zadə bu münaqişədən hid-dətlənərək anasını xüsusi amansızlıqla öldürmək qərarına gəlib.

Belə ki, o, evin həyatında təmizlik işləri görənlərinə yaxınlaşıb ümumilikdə 25 bıçaq zərbəsi vuraraq, onu xüsusi amansızlıqla qətlə yetirib. Daha sonra Kamran Şü-

kürzadə könüllü şəkildə polisə təslim olub.

Ona qarşı Cinayət Məcələsinin 120.2.4-cü (xüsusi amansızlıqla və ya ümumi təhlükəli üsulla qəsdən adam öldürmə) maddəsi ilə ittiham irəli sürülüb.

□ **İlkin MURADOV,**
Musavat.com

Nazirlər Kabinetinin qəbul etdiyi qərara əsasən, paytaxtın bir neçə rayonunda mülki, mənzil, şəhərsalma və tikinti qanunvericiliklərinin tələblərinə əməl etməklə, şəhərin ümumi görünüşünə xələl gətirən, qəzalılıq vəziyyətdə və mövcud şəhərsalma normalarına cavab verməyən bir çox binanın söküntüsü həyata keçiriləcək.

Suraxanı rayonu üzrə 1127 mənzildən ibarət 63, Nəsimi rayonu üzrə 5771 mənzildən ibarət 226, Xətai rayonu üzrə 2016 mənzildən ibarət 99, Nərimanov rayonu üzrə 3028 mənzildən ibarət 219, Nizami rayonu üzrə 1779 mənzildən ibarət 131, Yasamal rayonu üzrə 427 mənzildən ibarət 18, Səbail rayonu üzrə 535 mənzildən ibarət 41, Pirallahı rayonu üzrə 1174 mənzildən ibarət 297 yaşayış binasının sökülməsi nəzərdə tutulur. Təbii ki, aparılacaq bu söküntü işləri daşınmaz əmlak bazasına da təsirsiz ötürməyəcək. Məlumat üçün bildirik ki, 2024-cü ildə Azərbaycanda mənzil bazasında qiymətlər 2023-cü ilə nisbətən 9.9% bahalaşmış. Dövlət Statistika Komitəsindən verilən məlumata görə, ötən il əvvəlki ilə müqayisədə ilkin mənzil bazasında qiymətlər 11.3%, təkrar mənzil bazasında isə 9.8% artmış.

İqtisadçı Xəlid Kərimli "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, söküntü dalğası qiymətlərə artırıcı təsir göstərir. Ekspert vurğuladı ki, bir çox binanın mərhələli şəkildə olsa da, sökülməsi kirayə bazasında aktivliyi artırır: "Sökülən binaların sakinləri kirayə bazasında təbii tələbat formalaşdırırlar. Bu da qiymətlərin artımına təsir göstərir. Bundan başqa, söküntü zamanı yeni tikintinin yekunlaşması müəyyən qədər zaman, ən azı 3-4 il aldığına görə söküntü həcminə uyğun olaraq bazarda mənzil fondunun həcmi azalır. Bu amil də qiymətlərin artımına təsirsiz ötürür. Ümumiyyətlə, təkcə bu amil deyil, digər amillər də

qiymətlərə təsir edir. Ən nəzərəçarpan amillərdən biri Bakıda tikintiyə yararlı sahələrin getdikcə azalması və bahalaşmasıdır".

İqtisadçı bildirdi ki, ikinci məsələ tikinti və şəhərsalma normalarına ciddi nəzarətdir:

"Əvvəllər də kağız üstündə nəzarət var idi, amma kim, harada, necə gəldi tikinti işləri görürdü. Hazırda isə nəzarət güclü olduğu üçün həcmi böyük olan tikililərə icazə verilmir, bu da qiymətlərin artımına gətirib çıxarır. Məsələn, əvvəllər ara məsafələrə diqqət edilmədiyi üçün tikinti çox idi, indi isə bu mümkün deyil. Eyni zamanda tikinti materialları da bahalaşmış. Əhəlinin gəlirlərinin, o cümlədən tələbatın artması da bahalaşmaya təsir göstərən amillərdir. Bir sözlə, 2025-ci ildə daşınmaz əmlak bazasında nəzərəçarpan qiymət artımı gözlənilir".

Əmlak məsələləri üzrə ekspert Ramil Osmanlı isə dedi ki, söküntü prosesi bütövlükdə geniş mənada daşınmaz əmlak qiymətlərini artırmayacaq:

"Nazirlər Kabinetinin qərarına əsasən, Bakı şəhərində bir çox ərazilərdə köhnə qəzalılıq vəziyyətində olan binaların söküntüsü nəzərdə tutulur. Bu söküntü prosesi mərhələli şəkildə həyata keçiriləcək. Təbii ki, sakinlərə kompensasiya ödənişi həyata keçiriləcək. Nəticədə az da olsa, daşınmaz əmlak bazasında pul axını baş verə bilər. Bu, müraciətlərin sayına müsbət təsir göstərə bilər. Sözsüz ki, kompensasiya ödənişlərinin həyata keçirilməsi, müraciətlərin sayının artması bazar üçün qiymət artımına təsir göstərən amillərdəndir. Hesab edərdim ki, bu proses bütövlükdə geniş mənada daşınmaz əmlak qiymətlərini artırmasa da, qısamüddətli dövrdə söküntü prosesinin gətirdiyi və həmin ərazilərə yaxın yerlərdə müraciətlər artdığı üçün nisbi qiymət artımı müşahidə oluna bilər".

Qeyd edək ki, Bakı şəhərinin 2040-cı ilə qədər olan Baş Planına əsasən, paytaxtda mərkəzə yaxın ərazilərdə 3, 4 və 5 mərtəbəli fərdi yaşayış evləri mərhələli şəkildə söküləcək. Məlumatla görə, söküləcək binaların yerində isə meşə tipli parkların salınacağı, yaşıllıq zonalarının artırılması planlaşdırılır. Öncədən də deyildiyi kimi, söküntü və inşaat işlərinə Bakıda keçiriləcək COP29 konfransından sonra start verilib. Məlumatla görə, Bakı şəhəri, Xətai rayonu, Yusif Səfərov küçəsində (Bakı Şəhər Baş Polis İdarəsinin yanı) fərdi yaşayış evlərinin və obyektlərin söküntüsü davam edəcək. Ərazidə söküntü işləri başa çatdıqdan sonra park salınacaq. Yasamal rayonunda da da fərdi yaşayış evlərinin sökülərək yerində park salınacağı bildirilib. Söhbət "Təzəpir" məscidi ətrafında yerləşən Nizami və Lev Tolstoy küçələrinə 150 nömrəli məktəbin aşağı hissəsindən Baş Prokurorluğun binasının arxasına kimi ərazidə yerləşən fərdi evlər söküləcək. Yaşayış evləri söküləcək vətəndaşlara 1

Paytaxtda sökhasök başlayır - ev almaq istəyənlərin nəzərinə!

Bakıda tikintiyə yararlı sahələr getdikcə azalır; ekspertlərə görə, qiymət artımı müşahidə oluna bilər

kvadrat metrə görə minimum 2 min manat kompensasiya verilməsi nəzərdə tutulub. Kompensasiyanın dəqiq məbləğini Maliyyə Nazirliyi müəyyənləşdirəcək.

Nəsimi rayonunda "Kubinka" adlanan ərazidəki fərdi evlər də söküləcək. Sözügedən ərazidə yaşayan bütün sakinlərlə razılıq əldə olunub və müqavilələr bağlanmış. Onlara kompensasiya və ya yeni tikiləcək çoxmərtəbəli binalarda evlər təklif olunacaq.

Bakı Şəhər Memarlıq və Şəhərsalma Baş İdarəsinin rəisi Riyad Qasımov yerli mətbuata açıqlamasında deyib ki, həm tikintiyə, həm söküntüyə, həm də digər məsələlərə ciddi və xüsusi normalar tətbiq olunacaq: "Bakı uzun illərdir monosentrik şəhərlərin bir mərkəzi kimi inkişaf edib. İdeyaya əsasən, 2040-cı ilə kimi Bakının bir sıra mərkəzləri olacaq və bu mərkəzlər bir-biri ilə yaşıl koridorlar vasitəsilə əlaqələndiriləcək. Söküntü aparılan ərazilərdə meşə tipli parkların salınması, yaşıllıq zonalarının artırılması nəzərdə tutulub", deyir R.Qasımov bildirib.

■ Nigar HƏSƏNLİ, "Yeni Müsavat"

Bu içkilərin üzərində "xərçəng" qeyd olacaq - Azərbaycan da qoşulur?

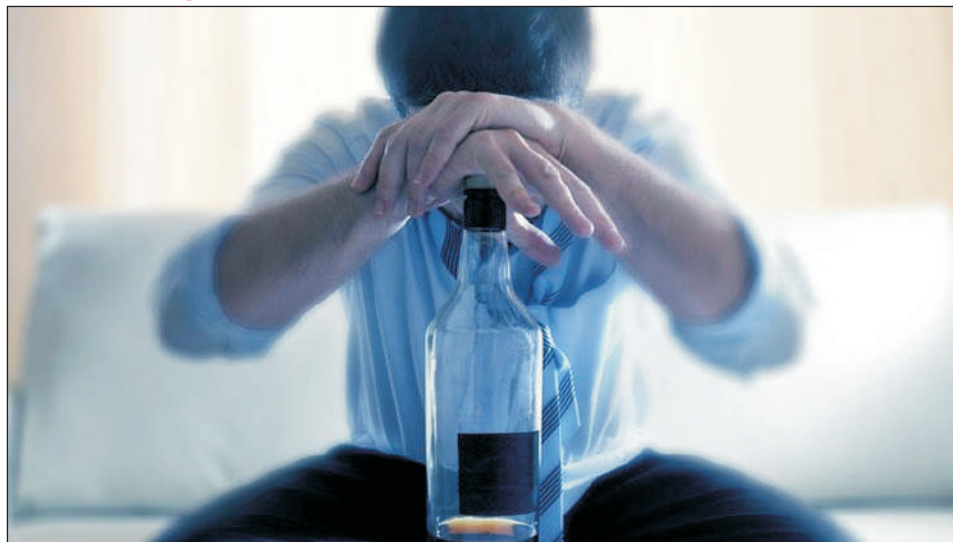
Baş həkim: "ÜST həyəcan təbili çalır, deməli, vəziyyət kritikdir..."

Hüquqşünas: "Bununla bağlı qanun qəbul olunmalıdır və..."

Ümmumdünya Səhiyyə Təşkilatı (ÜST) spirtli içkilərin qablaşdırma zamanı xərçəngin inkişafına səbəb ola biləcəyinə dair xəbərdarlıq əlavə etməklə məcburi standartlaşdırılmış etiketlənməsinə çağırır. Bu barədə qurumun saytında məlumat yerləşdirilib. Alkoqollu içkilərin xərçəngə səbəb ola biləcəyi barədə məlumatlılığı artırmaq üçün spirtli içkilərin üzərində diqqəti çəkən xəbərdarlıq etiketlərinə ehtiyac var. Bu sadə addım istehlakçılara alkoqolun zərərini azaltmağa kömək edəcək qərar qəbul etməyə imkan verə bilər", - məlumatda bildirilir.

Təşkilat qeyd edib ki, bir çox ölkələr hələ də spirtli içkilərdən sui-istifadənin zərərini azaldılmasında əhəmiyyətli irəliləyiş əldə edə bilməyib. Xüsusilə Avropa regionunda hər il təxminən 800 min insan alkoqolun vurduğu zərərdən ölür. ÜST-nin məlumatına görə, Avropada alkoqolla bağlı ölümlərin əsas səbəbi xərçəngdir.

Qurumun bu çağırışına Azərbaycanda spirtli içki istehlak edənlərin qoşulması mümkündürmü? Ümumiyyətlə, spirtli içki hansı halda onkoloji xəstəliklərə səbəb olur?

Qeyd etmək yerinə düşər ki, bundan əvvəl Amerika Xərçəng Cəmiyyəti də alkoqolun xüsusilə qaraciyər, ağiz boşluğu, boğaz, mədə, kolorektal və süd vəzi xərçənginin inkişafına səbəb olduğunu bildirdi. Bundan başqa, Britaniya Xərçəng Araşdırmaları (Cancer Research UK) da alkoqolun xərçəng riskini artırdığını açıq şəkildə deyib. Amerikan Xərçəng Cəmiyyətinin elmi mütəxəssisi Dr. Otis Brawley spirtli içkilərin xərçəng riskini artırdığına dair fikirlərini bir neçə dəfə bildirib.

Bakı Ağrı Klinikasının baş həkimi Zülfüqar Yusifov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikirlərini bölüşüb: "Spirtli içkilərin insan orqanizminə zərəri barədə fikirlər yeni deyil. Davamlı olaraq bu mövzuda həm Ümmüdünya Səhiyyə Təşkilatı, həm ölkələrin tibb idarələri, həm də səhiyyə nazirlikləri tərəfindən məlumatlar verilir, maarifləndirici işlər aparılır. Bundan əlavə, hazırda istifadə olunan spirtli içkilərin üzərində mənfəi təsirləri ilə bağlı fikirlər var.

Əgər spirtli içkilərin onkoloji xəstəliklərə səbəb olması məsələsinə toxunarıqsa, əsasən onlar mədə-bağırsaq sistemində, xüsusilə də mədəyə aşındırıcı təsir göstərir. Bu, mədədə müxtəlif formalı iltihabi dəyişikliklər, qastritlər, yaralar və xoralar əmələ gətirir. Həmin məhsulların piştaxtada görünməsi nəzərə çarpır və istehlakçılar yalnız almaq istədikdə bu məhsullar üzə çıxarılır. Yaxud siqaretlərin, spirtli içkilərin üzərində çox öldürücü təsirləri barədə xəbərdarlıq şəkili yerləşdirilir. Məsələn, xərçəng xoralarının və ya həddindən artıq ağır vəziyyətdə olan xəstələrin şəkili göstərilir. Bu da bəzi insanlarda qorxu yarada bilər və xoraların da maliqini zəsiyə, yəni onkoloji xəstəliyə çevrilmə riski çox yüksəkdir.

Bundan əlavə, spirtli içkilərin təbii ki, ürək-damar sistemində mərkəzi sinir sistemində və periferik sinir sistemində ol-

duqca ciddi və zərərli təsirləri mövcuddur. Bu məlumatlar davamlı şəkildə qeyd olunur. Xüsusilə alkoqol neyropatiyalarına həddən artıq çox rast gəlinməsi bildirilir. Bununla yanaşı, alkoqolun ürək-damar sistemində vurduğu zərərli təsirlərə bağlı da kifayət qədər məlumat mövcuddur.

Bütün bu məlumatların olmasına baxmayaraq, istehlakçılar tərəfindən alkoqol istifadəsi davam etməkdədir. Əlbəttə ki, siqaretlərdə və papirosda olduğu kimi, spirtli içkilərlə bağlı da müəyyən fərqli addımların atılması mümkündür".

Baş həkim əlavə edib ki, müəyyən yaş qrupuna aid şəxslərə satışla bağlı məhdudiyyətlərin olması vacibdir: "Bizim ölkədə müəyyən qədər belə tələblər mövcuddur. İkinci bir tərəfdən, bəzi ölkələrdə satış zamanı həmin məhsulların piştaxtada görünməsi nəzərə çarpır və istehlakçılar yalnız almaq istədikdə bu məhsullar üzə çıxarılır. Yaxud siqaretlərin, spirtli içkilərin üzərində çox öldürücü təsirləri barədə xəbərdarlıq şəkili yerləşdirilir. Məsələn, xərçəng xoralarının və ya həddindən artıq ağır vəziyyətdə olan xəstələrin şəkili göstərilir. Bu da bəzi insanlarda qorxu yarada bilər və xoraların da maliqini zəsiyə, yəni onkoloji xəstəliyə çevrilmə riski çox yüksəkdir.

Bundan əlavə, spirtli içkilərin təbii ki, ürək-damar sistemində mərkəzi sinir sistemində və periferik sinir sistemində ol-

ması üçün, əlbəttə, müəyyən tədbirlər görmək mümkündür.

Ölkəmizdə də bu problem hər zaman aktual olub, daim gündəmədir. Əgər ÜST həyəcan təbili çalır, deməli, dünyada bu problemin yaratdığı fəsadlar olduqca kritik statistika ilə ortadadır. Əlbəttə, bu sahədə ölkəmizin daha da aktiv olmasına ehtiyac duyula bilər".

Hüquqşünas Ramil Süleymanov da mövzu ilə bağlı fikrini bölüşüb: "İlk olaraq qeyd edim ki, Azərbaycan Ümmüdünya Səhiyyə Təşkilatının üzvüdür və bura üzv olmaqla bərabər, səhiyyə təşkilatının sənədlərini, protokollarını və tövsiyələrini ölkə ərazisində tətbiq etməklə bağlı öhdəlik götürüb. Qeyd edim ki, bütün məlumatların üzərində xərçəng xəstəliyinə səbəb olması barədə məlumatlandırıcı foto mesajın əks olunması hələ də ölkəmizdə tətbiq olunmur. Bildirmək istəyirəm ki, əgər ÜST tərəfindən alkoqollu içkilərin istehlakı yalnız almaq istədikdə bu məhsullar üzə çıxarılır. Yaxud siqaretlərin, spirtli içkilərin üzərində çox öldürücü təsirləri barədə xəbərdarlıq şəkili yerləşdirilir. Məsələn, xərçəng xoralarının və ya həddindən artıq ağır vəziyyətdə olan xəstələrin şəkili göstərilir. Bu da bəzi insanlarda qorxu yarada bilər və xoraların da maliqini zəsiyə, yəni onkoloji xəstəliyə çevrilmə riski çox yüksəkdir.

■ Afaq MİRAYIQ, "Yeni Müsavat"

ÜSAVAT

Son səhifə

N 30 (8640) 18 fevral 2025

Smartfon öz sahibinin çıpaq videosunu onun yaxınlarına göndərdi

“Google Pixel” smartfonu öz sahibinin çıpaq videosunu dostları və ailə üzvlərinə göndərüb. Bu barədə “Reddit” forumunun istifadəçisi məlumat verib. Hadisənin səbəbi, saat zəngini söndürmək üçün cihazın start düyməsinə təsadüfən bir neçə dəfə basılması və bunun nəticəsində SOS rejiminin aktivləşməsi olub. Bu rejim smartfon avtomatik olaraq video çəkib onu serverə yükləyir və videoya keçid linkini istifadəçi tərəfindən təcili əlaqələr kimi qeyd edilən kontaktlara göndərir.

Digər “Google Pixel” sahibləri də oxşar hallarla bağlı təcrübələrini bölüşüblər. Onların smartfonları SOS rejimində işləyərkən insanları uyğunsuz vəziyyətlərdə çəkib, şəkillər və ya videoları kontaktlara göndərüb. Bir istifadəçi qeyd edib ki, keçmiş qız yoldaşı tualetdə olarkən təsadüfən bu funksiyayı aktivləşdirib və nəticədə ona hadisə yerindən bir neçə foto göndərüb.

Bildirilir ki, “Pixel” smartfonlarına inteqrasiya edilmiş SOS sistemi istifadəçilərin təhlükəsizliyini artırmaq üçün nəzərdə tutulub və təcili vəziyyətlərdə xilasetmə xidmətlərinə və etibarlı kontaktlara məlumat ötürülməsini təmin edir. Lakin bu funksiyanın təsadüfi aktivləşməsi arzuolunmaz nəticələrə səbəb olur.

Körpəni faydalı tərəvəzlər yeməyə öyrəşdirmək üçün maraqlı vasitə kəşf edildi

Böyük Britaniyanın Durham Universitetinin alimləri müəyyən ediblər ki, körpələr ana bətnində olduqları zaman qarşılaşdıqları qidaları zaman zaman sonra da bəyənirlər. Oxu.Az xəbər verir ki, araşdırmanın nəticələri “Appetite” jurnalında dərc olunub. Araşdırmada hamiləliyin son

mərhələlərində müntəzəm olaraq kələm və ya yerkökü qəbul edən anaların üç həftəlik körpələri iştirak edib. Qida üstünlüklərinin təhlili göstərib ki, yerkökü qəbul edən anaların körpələri də yerkökünün qoxusuna müsbət reaksiya veriblər, kələm qəbul edən anaların körpələri isə bu tərəvəzin qoxusuna oxşar reaksiya göstəriblər. Bu kəşf o deməkdir ki, hamiləlik dövründə yaşıl tərəvəzlər kimi faydalı qidaların qəbulu uşaqların bu qidalara alışmasına kömək edə bilər.

aksiya göstəriblər. Bu kəşf o deməkdir ki, hamiləlik dövründə yaşıl tərəvəzlər kimi faydalı qidaların qəbulu uşaqların bu qidalara alışmasına kömək edə bilər.

Yaxşı yedikdən sonra niyə yuxu gəlir?

Çoxumuz yeməkdən sonra yuxululuq hissi ilə qarşılaşırıq. Çinin Sinxua Universitetinin alimləri bu hissənin səbəblərini araşdırıblar və maraqlı nəticələr əldə ediblər. Onların elmi işlərinin nəticələri nüfuzlu “Nature” jurnalında dərc edilib. Təcrübə zamanı alimlər könüllülərin qida vərdişlərini müşahidə edərək, müxtəlif qida maddələrinin gündəlik oyaqlıq səviyyəsinə təsirini araşdırıblar. Məlum olub ki, ən çox yuxu istəyini karbohidratlı qidalar yaradır. Xüsusilə yüksək qlikemik indeksə (Qİ) malik qidalar yuxululuğa səbəb olur. Qlikemik indeks qidaların orqanizmə necə və nə qədər sürətlə daxil olduğunu göstərir.

Yüksək Qİ-li məhsullar arasında şirin meyvələr (ananas, qarpız, banan, xurma), fastfud, şirniyyatlar, çörək və şirin içkilər yer alır.

Tədqiqatda qeyd edilir ki, belə qidaları qəbul etdikdən sonra qanda şəkərin kəskin artması insulinin ifrazını stimullaşdırır. Bu da öz növbəsində yuxuya cavabdeh olan spesifik beyin neyronlarını aktivləşdirir.

Bunları bilirsinizmi?

- * Ən qısa müddətli müharibə 1896-cı ildə Britaniya ilə Zanzibar arasında baş verib. Bu müharibə cəmi 38 dəqiqə çəkib
- * Əhalisinin heyranəmiz çoxluğuna baxmayaraq Çində cəmi 200 soyad mövcuddur.
- * Qədim Romada cərrahiyyə əməliyyatı zamanı xəstə öldürülsə, həkimin əlləri kəsilib.
- * Las-Veqasın kazinolarında divarda saat yoxdur
- * Alyaskanın bayrağı 1926-cı ildə rus-isveç əsilli 13 yaşlı Benni Benson tərəfindən hazırlanıb
- * Kapitan Kuk Antarktidadan başqa ayağı bütün materiklərə dəyən yeganə insandır.
- * Siçovul dəvədən daha çox susuz qala bilər.
- * Nil çayı tarixi boyu 2 dəfə donub-IX və XI əsrlərdə.
- * Köpək balığının qarında olan balalardan ən güclüsü digərlərini yeyir və tək dünyaya gəlir.
- * Eskimosların dilində qar mənasını verən 20-dən çox söz var.
- * Dünyanın nüvəsi ən azı Günəş qədər istidir.
- * Böyüklük olaraq 1,3 milyon ədəd dünya bir araya gəlsə bir Günəş boyda olar.
- * Dünyanın bu başından o biri başına tullanmaq lazım gələrsə, bu sıçrayış 42 dəqiqə vaxt aparar.
- * Yer kürəsi əhalisinin yarısı qarını yalnız şəkillərdə görür.
- * Çində müəllimlər məktəbdə uşaqlara yatmağa 20 dəqiqə vaxt verirlər.
- * Hər 5 nəfərdən 2-si sevdii ilə evlənir.
- * Mütəmadi olaraq hansısa qaydaya 21 gün əməl etsəniz, bu, sizin üçün vərdişə çevriləcək.

Süni intellekt də qocalır?

İsrail və Böyük Britaniyadan olan beynəlxalq alimlər qrupu süni intellekt (SI) əsaslı böyük dil modellərinin yaşlandıqca idrak qabiliyyətlərinin azalmasını sübut ediblər. Araşdırma BMJ elmi jurnalında dərc olunub. Komanda “ChatGPT”, “Gemini” və digər məşhur çat-botları Monreal İdrak Qiymətləndirmə Testi (MoCA) ilə sınaqdan keçiriblər.

Bu test adətən insanlarda Alzheimer xəstəliyi və ya demensiya kimi idrak pozğunluqlarını müəyyən etmək üçün istifadə olunur. Test diqqət, yaddaş, dil bacarıqları, vizual qavrayış və icra funksiyaları ilə bağlı tapşırıqları özündə cəmləşdirir.

Nəticələr göstərib ki, neyron şəbəkələr bəzi tapşırıqların yaxşı öhdəsindən gəlirlər, lakin keçmişə xatırlama ilə bağlı çətinlik çəkirlər. Məsələn, “ChatGPT”-nin son versiyası (versiya 4) 30 baldan 26 bal toplayaraq insan üçün normal göstərici əldə edib. Daha köhnə versiya olan “Gemini” 1.0 isə cəmi 16 bal toplayaraq mümkün “idrak zəifləməsi”ni büruzə verib.

Araşdırmanın müəllifləri qeyd edirlər ki, onların nəticələri müşahidə xarakteri daşıyır və SI ilə insan ağı arasında birbaşa müqayisə kimi qəbul edilə bilməz. Lakin onlar xəbərdarlıq edirlər ki, aşkar edilən zəifliklər SI-nin klinik tibdə, xüsusilə vizual abstraksiya və icra funksiyaları tələb edən tapşırıqlarda tətbiqini ləngidə bilər.

Çinin lüks avtomobillərində ciddi problemlər aşkarlandı

Çinin dəbdəbəli “LiXiang” markasının “L7” və “L9” modellərində aşkarlanan problemlərlə bağlı Rusiyada onlara tələbat 50% azalıb. Bu barədə “Mash” “Telegam” kanalı məlumat yayıb. Qeyd olunub ki, hər iki avtomobil modelində pnevmatik asqı, kondisioner və radiator barmaqlığı ilə bağlı ciddi problemlər aşkar edilib, buna görə də avtomobilin qışda sürəti 40 km/saatla məhdudlaşır. Məlumatla görə, cari ilin ilk ayında salonda bu avtomobillərdən cəmi 955 ədəd satılıb. Bu, 2024-cü ilin dekabr ayı ilə müqayisədə təxminən iki dəfə azdır (2 105 ədəd). Statistikaya görə, 2025-ci ilin yanvar ayı Rusiya bazarında çin avtomobillərinin satışı tarixində ən pis ay olub. Ehtimal olunur ki, buna səbəb avtomobillərin tez-tez xarab olması və təmirinin uzun müddət, ciddi məbləğ tələb etməsidir.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

“Yeni Musavat”ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, “Son dakika” MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Emil SALAMOĞLU

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500